No 10. DONDERDAG 6 MAART 1924. 24ste Jaargang.

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel J. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Indisch Bronbeek.

Door de Presidente van Raad van Beheer van „Boeatan", mevrouw de Douair. G. van Beresteijn-Tromp, is aan den penningmeester van „Oost en West" afgedragen een som van *f* 600 (zeshonderd gulden) als netto-opbrengst van een in Groningen en Assen door „Boeatan" gegeven kunstavond.

De Volkenbond in 1923.

(Slot).

De douane-conferentie, in den loop van October en een gedeelte van November gehouden, is terecht een succes gerekend. Principieele punten van onderling handelsbeleid werden door deze conferentie niet onder het oog gezien, maar wel tal van bepalingen besproken, die tot vergemakkelijking van het handelsverkeer kunnen leiden en tot verlichting van de finans daaraan in den weg gestelde bezwaren. Bovendien is het denkbeeld van arbitrale clausules in handelsverdragen door deze conferentie besproken en ten einde gebracht; is van haar initiatief uitgegaan tot de verdere unificatie van de nationale wisselwetgeving en van de statistische methodes. Vraagstukken als die van dubbele belasting en van kapitaalsvlucht tengevolge van de belastingen zijn door haar eveneens onder het oog gezien. De financieele afdeeling heeft zich voorts nog verdienstelijk gemaakt door de stichting van een emissiebank in Albanië, waarheen de Raad, op verzoek van de Albaneesche Regeering, een financieel deskundige heeft gezonden, terwijl zij ook de munthervorming in Dantzig voorbereidde.

De Verkeersconferentie, die in November en December vergaderde, zette den arbeid, in Barcelona in 1921 aangevangen, voort en bracht dezen ten einde. Een internationaal statuut met betrekking tot het spoorwegverkeer werd aangenomen en eveneens betreffende den toegang tot zeehavens, den transit van electriciteit en betreffende hydraulische krachten. Ter zijde van de conferentie bereidde de raadgevende en technische commissie een groot aantal belangrijke vraagstukken voor; zoo de sanitaire contrôle op de waterwegen; zoo de unificatie van het privaatrecht ter zake van binnenlandsche scheepvaart; zoo de unificatie van de statistiek der binnen-scheepvaart; zoo de contrôle van den doorvoer van opium in de vrijhavens; zoo douanemoeilijkheden die de ontwikkeling van het luchtverkeer belemmeren; zoo het stelsel, dat thans op de certificaten voor automobielverkeer van toepassing is; zoo de mogelijke bijeenroeping eener radio-telegrafische conferentie; zoo het regime van den zomertijd; zoo de hervorming van den kalender, en tal van schijnbaar ondergeschikte, maar voor de practijk van het leven gewichtige vraagstukken.

De hygiënische organisatie voltooide haar systeem van epidemiologische inlichtingen en ving de studie van de eenheid van methoden voor gezondheidsstatistiek aan. Door middel van uitwisseling van sanitair personeel, en dank zij de edelmoedige medewerking van de Rockefeller Foundation, kon zij haar werk tot toenadering van nationaal-hygiënische administraties in de verschillende landen voortzetten; vier uitwisselingen hadden reeds plaats: in België, in Engeland en Oostenrijk, in Italië, in de Vereenigde Staten. Belangrijke onderzoekingen werden omtrent kanker, malaria, slaapziekte ondernomen; de epidemische commissie droeg bij tot de aanmerkelijke verbetering van den gezondheidstoestand der vluchtelingen van het Nabije Oosten. Tengevolge van overeenstemming met het Office International d'Hygiène Public is de hygiënische organisatie van den Volkenbond tot volle ontwikkeling gekomen.

De commissie voor intellectueele samenwerking en die betreffende de Opium zette den reeds een voorgaand jaar begonnen arbeid voort. De intel-

lectueele commissie beschikt thans over een gebreid net van nationale comité's, die haar al termediair dienen bij de intellectueele milieu de verschillende landen; te Genève zal binnen het Office voor universitaire inlichtingen w opgericht, dat deze commissie ten dienste sta Opium-Commissie ontving de medewerking eën Amerikaansche delegatie en kon dienteng een program ontwerpen voor twee interna conferenties, die in November 1924 zullen w bijeengeroepen. De commissie voor den han vrouwen en kinderen besloot tot een ond over de uitgestrektheid van het kwaad, dat z strijdt. Het hooge commissariaat voor de vlu lingen ondernam verschillende stappen ten het harde lot dezer vluchtelingen te verzachte

Zoo hebben de organisaties van den Volken de technische en humanitaire vooraan, wel d lijk getoond niet te willen en te kunnen stil Zoo hebben zij arbeid verricht, die zeker in he lang van de geheele wereld mag worden g En een kenmerkend teeken voor den Volken in 1923 is, dat deze arbeid heeft geleid in de ting van onderlinge samenwerking van de ver lende organen van den Volkenbond. Werkten tot dusverre ieder in eigen richting, in 1923 men vooral kracht geput uit gemeenschappe arbeid. Zoo hebben zich gemengde sub-comm gevormd voor de gemeenschappelijke studie enkele problemen, die twee of meer organi van den Volkenbond tegelijk betreffen; zoo z ontstaan voor hygiëne en vervoer; zoo is er ee de tijdelijke gemengde commissie voor de bepe der bewapeningen en de permanente militaire missie inzake de studie van militaire vraagstu

Ook de hygiënische commissie en de Mand commissie hebben samengewerkt. Het econo comité bereidt een ontwerp-verdrag op de pa liere wapenfabricage voor, maar zulks weer i menwerking met de gemengde tijdelijke comm voor de bewapeningsbeperking. Gedurende laatste zitting heeft de Raad aan de perma militaire commissie en tegelijk aan de ver commissie gevraagd om in gemeenschappelijk leg eene oplossing te zoeken voor de plaatsin een depôt te Dantzig voor Poolsch wapentuig daardoor een nieuwe karakteristiek in het van den Volkenbond wordt gebracht, behoeft welijks te worden betoogd. Zulks temeer, aan de organen van den Volkenbond in den van 1923 ook ruimschoots gelegenheid is ge om weer aanraking te zoeken met andere nationale lichamen, zoo met de Internationale mer van Koophandel, met het Internatinal voor openbare gezondheid, met de internati rivierencommissies of met internationale lich van spoorwegen en weldadigheid. Als een gel verschijnsel mag tenslotte vermeld worden, da landen, die nog niet tot den Volkenbond beho in de eerste plaats Duitschland, Amerika, Ru en Turkije, aan de werkzaamheden van e technische oganisaties van den Volkenbond he deelgenomen.

Zeker, ook in 1923 heeft den Volkenbond niet gemaakt tot den super-nationalen rechter velen daarin gaarne zouden begroeten. Maar op weg van versteviging zijner inrichting en van breiding zijner organisaties is de Volken weder een eind verder gekomen, zoodanig dat genen, die willen gewagen van mogelijke ontbin van den Volkenbond, tevoren zeker van alle ka zullen moeten vernemen, dat zij ongelijk heb

V. d.

Indische Bijgeloovigheden.

door S. KALFF.

„Bijgeloof is hemelsch-vast nog beter dan loof. Bijgeloof kan, maar ongeloof kan niet terd worden."

Zoo dacht de romanheld der juffrouwen Wolff en Deken, Abraham Blankaart, er over. Maar wanneer die brave Amsterdamsche koopman eens de Javaansche kampongs had rondgewandeld gelijk hij het de Amsterdamsche volksbuurten deed, hij zou erkend hebben dat het nog zoo „hemelsch-vast" niet was dat Javaansch bijgeloof verbeterd kon worden. Want dit element was diepgeworteld in het oostersche volksleven; het kind was er bij grootgebracht en het kind is de vader van den man. De westersche wetenschap zou vruchteloos trachten den Javaanschen dorper af te brengen van zijne opvattingen b.v. over de oorzaken van een zon-eclips, een maan-eclips, een aardbeving, een staartster, enz. En hun geloof aan de geesten in de tropische natuur — altijd meenden ze zich omgeven door duistere, vijandige machten, welke men moest pogen te bezweren en te verzoenen. De Engelsche geleerde Sir John Lubbock schreef, „dat men niet te veel zegt als men beweert, dat er een geduchte vrees voor onbekend kwaad gelijk een dikke wolk over het leven der wilden heenzweeft, en elk hunner genoegens verbittert." De Javaan mocht in menig opzicht boven den westerschen proletariër staan, in z'n bijgeloof aardde hij naar zijne wilde voorvaderen.

De Europeanen in Indië wisten dit bijgeloof somtijds te utiliseeren, b.v. tot het ontdekken van misdrijven. Zij rekenden daarbij op de vele superstitiën, welke de talrijke slavenbevolking der hoofdplaatsen uit hun geboorteland hadden meegebracht, en welke zij op de plaats der vreemde dienstbaarheid getrouw bleven aanhangen. Men kon hun doen gelooven dat Onze Lieve Heer ergens in een boom woonde, maar men kon hun niet de „duyveldery" ontnemen, die ze in hunne harde koppen hadden geprent. Die van Bwool (Celebes) b.v., welke geloofden dat hun volk van een varken afstamde, hadden andere grollen in 't hoofd dan die van Boni en Saleyer, maar bij allen was de knobbel der bijgeloovigheid voordeelig ontwikkeld.

In de grootscheeps opgezette Indische huishoudens onder de O.-I. Comp. was bij een slavenpersoneel van dikwijls meer dan honderd koppen het bewaren van orde en veiligheid geen geringe zaak en diefstal een der meest voorkomende misdrijven. Was dit feit geconstateerd en rustte er verdenking op een uit den hoop, dan liet men door den mandador over de slaven den hals van den verdachte tusschen een gespleten tak of rottan klemmen; een kunsteloos instrument, dat bij de z.g. „lyffeigenen" bekend was onder den naam van Jan Preto of Zwarte Jan. In dien toestand moest de slaaf in het verbasterd Portugeesch, dat in het oude Batavia even algemeen was als het Maleisch, eenige malen achtereen de formule uitspreken: *Jan Preto, impi preto, si eo tenho coelpa enforca per mi* (Zwart Jan, sta recht, zoo ik schuld heb, worg mij). Was de man nu werkelijk schuldig, dan zou, volgens het gangbare bijgeloof, de gespleten tak door de kracht van het uitgesproken formulier allengs meer en meer dichtknijpen, totdat op het laatst de adem in de keel gesmoord werd......

Dan kwam de bekentenis er uit. Maar wist de man zich onschuldig, dan zou het houten worgkoord hem geen letsel doen. „Op die wijze," verhaalt Valentijn, „nemen zij eene proeve van alle hunne slaven en zoo heeft zeker buurman van mij er een, die anders zeer hardnekkig in 't loochenen was, ontdekt die zijn goude gespen uit zijn schoenen gestolen had."

Een ander middel bestond hierin, dat men de slaven op de rij af droge (ongekookte) rijst liet kauwen en inslikken. De schuldige zou alsdan in den waan verkeeren, dat er over die rijst van te voren een bezweringsformulier was uitgesproken ten einde den diefstal te ontdekken, en het denkbeeld betooverde *bras* over zijn tong te krijgen werkte zoo benauwend, dat de onnoozele korreltjes hem niet door de keel wilden. De secretie der speekselklieren hield op en men had alsdan de slavenfronies slechts met geopenden mond te inspecteeren. De onschuldigen hadden de rijst binnen, de schuldige stond te mummelen als een eend op ganzenhagel.

't Gebeurde ook dat zoo'n bezweringsformulier of hetgeen daarvoor doorging door den meester des huizes werkelijk werd uitgesproken over eenige stokjes of „ikeltjes", welke vervolgens aan het gansche slavenpersoneel werden uitgedeeld. Dat formulier, zoo werd hun aangezegd, zou den dief onfeilbaar ontdekken doordien het de kracht bezat om zijn stokje een duim ver boven dat der anderen te doen uitgroeien. De slaaf nu, die zich schuldig wist en niet ontdekt wilde worden, nam de voorzorg om heimelijk een stukje van zijn takje af te knijpen — „en wordt alleen daardoor, bij 't weer nazien van alle de ikeltjes, klaar ontdekt, verbaasd staande hoe men juist weten kan dat hij de dief is."

Was het misdrijf van ernstigen aard, en de verdachte slaaf afkomstig uit de Molukken, dan had men allicht vat op hem door hem te bedreigen in zijn... haar. Daarin zat volgens het volksgeloof de wortel des levens; het verlies daarvan zou ook het verlies van het geheele lichaam, of voor 't minst van de beste levenssappen tengevolge hebben. 't Was een geloof opklimmend tot bijbelsche tijden; Simson's kracht was gebroken zoodra de schaar van Delila hem de haren had afgeknipt. De indische fabelleer repte van gevallen waarbij het al of niet bezitten van het hoofdhaar, en zelfs van enkele haren, werd voorgesteld als een zaak van leven en dood; een geloof, dat ook in de Grieksche mythologie werd teruggevonden. Volgens eene legende der Bataks bezat de nimf Oetakagi een kleed, waaraan zij het vermogen om te vliegen ontleende en dat haar ontstolen werd door zekeren Kasimbaha, terwijl zij met hare gezellinnen in het bad was. De andere nimfen konden daarna hunne kleederen aantrekken en wegvliegen; Oetakagi, vergeefs haar hemelsch kostuum zoekende, bleef alleen achter. Daarop kwam Kasimbaha te voorschijn; hij wilde haar het gestolen kleed teruggeven mits zij hem huwde, en de nimf stemde toe. Doch zij waarschuwde hem: „er groeit op mijn hoofd een enkel wit haar; zorg dat gij het nimmer aanraakt, of ge zoudt mij weer verliezen." Later, in den loop der jaren, vergat haar echtgenoot die waarschuwing, en terwijl zijn hand eens door hare lokken woelde, bleef het witte haar hem eensklaps tusschen de vingers zitten. Terstond brak een onweer los, en een dichte damp vulde de plaats waar hij zich bevond. Toen die damp was opgetrokken, was ook de nimf verdwenen, en Kasimbaha stond voortaan zoo alleen op de wereld als Beatrys van Cleve, toen zij den Zwanenridder tegen de waarschuwing in had gevraagd naar zijn afkomst.

Op Nias leefde eene sage van een inboorling met een haar op zijn schedel, dat zoo grof en stijf als koperdraad was, en dat hem onkwetsbaar maakte. In den oorlog gevangen genomen en ter dood veroordeeld, beproefde men tevergeefs hem te executeeren. Het leven wilde niet wijken; totdat een Niassche Delila, zijn eigen vrouw, den vijand het geheim verried. Het haar werd hem toen uitgetrokken, en daarmee vlood ook het leven. Dit geloof omtrent de levenskracht verbonden aan het hoofdhaar heerschte ook bij de Alfoeren van Ceram, waar het aan jongelieden verboden was zich de haren te laten afknippen, opdat ze niet in een toestand van machteloosheid zouden geraken. En onder de Amboneezen waren er die geloofden, dat zij gelijk de fakirs van Hindostan alle smarten, zelfs die van de pijnbank, konden doorstaan zoolang ze nog in het bezit van hun haardos waren. Valentijn verhaalt in zijne „Beschryvinge van Amboina" het geval van een inlandschen vaandrig, die zijn vrouw had vermoord, en het lijk des nachts met behulp van een slaaf in zee geworpen. Hij gaf toen voor dat zij, naar het strand gegaan zijnde, van daar niet was teruggekeerd; zeker was zij door een kaaiman gegrepen en verslonden. Doch eene oude vrouw had den moord gezien, en op hare aangifte werden zoowel de vaandrig als de slaaf

gevangen genomen. De laatste bekende aanstonds; de moordenaar echter loochende "met stijve kaken." Zelfs toen hij op de pijnbank gelegd werd tartte hij de rechters om hem het bewijs van de misdaad, d.i. het lijk der vrouw, maar eens te toonen. Slechts daarop zou men hem mogen veroordeelen. Doch dit bewijs lag, met steenen bezwaard, op den bodem der zee, en er was niet veel kans dat men het zou kunnen opdiepen. Men had er naar kunnen zoeken als naar een naald in een hooischelf. Reeds sprak de gouverneur van Ambon, Dirk de Haas, er van om den beklaagde wegens gebrek aan wettig bewijs maar weer los te laten toen een der leden den justitieraad adviseerde om 't eerst nog eens met haarknippen, te probeeren. Valentyn vervolgt zijn verhaal aldus:

„De Heer de Haas lachte hiermede en zeide dat zulk een forsche vent, die de zwaarste en zelfs nieuw uitgevonden wijzen van pijniging had kunnen uytstaan, hen over dat middel maar bespotten zou; dog op het aandringen van myn voorzaat (Valentyns voorganger in het predikambt op Ambon) wierd het by den Raad egter goedgekeurt, en de mine gemaakt om het te beginnen. Hy zag den chirurgyn met een grote schaar klaar staan en vraagde, zooals hy ingebragt wierd wat dit te zeggen had en wat die wondheeler doen zou. Men zei dat die gekomen was om zyn haer af te snyden, opdat men hem eens zonder hair pynigen zou. Hy bad hieraf verschoont te mogen zyn, en bekende alles; gelyk hy ook in myn byweesen gerecht, de rechte hand afgekapt en, uit inzigt van zijn heerlijke daden in dienst van de E. Maatschappy op Java bedreven, zeer genadig onthalst is.

„De Landvoogd de Haas stond over dit geval verbaast, omdat zulk een geringe zaak van zulk een groote uitwerking was; en men heeft na dien tyd alle misdadigen, die onder 't pynigen niets belyden wilden, 't hair afgesneden."

(Wordt vervolgd.)

Ir. J. Ch. F. van Sandick †

Den 20en Januari j.l. overleed te Bandoeng op 47-jarigen leeftijd de Heer Johan Christiaan Frederik van Sandick, Hoofdinspecteur der Staatsspoor- en Tramwegen.

Toen de telegraaf dit noodlottige bericht hier te lande had gebracht, verscheen kort daarop in het weekblad „De Ingenieur" een levensbeschrijving van dien verdienstelijken hoofdambtenaar en hooggestaanden mensch, geschreven door ir. W. J. M. Nivel, gevolgd door een schets zijner beteekenis als lid van den Volksraad, door J. Langhout.

Sedert bereikten ons de Indische bladen, die in warme bewoordingen herinneren aan de veelzijdige talenten en voortreffelijke karaktereigenschappen van den diepbetreurden overledene. Ook bij de teraardebestelling, waarbij het woord is gevoerd door chefs, ondergeschikten, vrienden en vereerders van Van Sandick, zijn zijne bekwaamheden en verdiensten naar voren gebracht, is zijn heengaan geschetst als een groot verlies voor land en de Indische maatschappij.

Veronderstellende, dat onze lezers hiervan onkundig zijn gebleven, meenen we te kunnen staan met zijn portret, als een bescheiden hulde aan de nagedachtenis van den man, die nog zooveel voor de toekomst beloofde, doch in de volle kracht zijns levens door den onverbiddelijken dood werd geëischt.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisv...

Indische Kunstnijverheid in Egypte.

Ten vervolge op het verleden week medegedeelde betreffende Boeatan's tentoonstelling van Indonesische weefsels en andere kunstnijverheidartikelen in Februari te Caïro gehouden, kunnen wij thans nog melden, dat uit een onlangs van freule von Schmidt auf Altenstadt ontvangen brief blijkt, dat deze, zooals verwacht werd, werkelijk een groot succes is geweest. Zij schrijft daarin o.m.:

„Bij nader inzien heeft onze gezant, Graaf van Limburg Stirum, het noodig geoordeeld de tentoonstelling in de Kanselarij te houden, aangezien dit klein stukje Nederlandschen bodem beter toezicht en meer veiligheid tegen diefstal was. Met vriendelijke hulp van den heer van Konijnenburg uit Is... werden drie zalen van het Legatiegebouw smaakvol aangekleed met tapijten, palmen en slingers van groen, waartusschen het kunsthandwerk mooi uitkwam en alles te zamen een prachtig geheel vormde. De zoo fijn gebatikte Djocdjasche dodot prijkte in al haar glorie tegenover den ingang, waar zij de vlakken wand geheel bekleedde en ieders aandacht trok. Ter opluistering hadden de heer en mevrouw van Limburg Stirum hunne verzameling Balineesche souvenirs afgestaan, waaronder kostbare krissen, zilverdrijfwerk, ook een tempelwachter in ge... chromeerd houtsnijwerk, welke bizonder opviel.

Het groote Indische Jubileum-gedenkboek lag ter inzage, omdat de vele photografieën daarin ter illustreering van een en ander konden dienen.

De tentoonstelling werd eerst ten huize van den gezant geopend, uitsluitend voor dames, meer speciaal de Egyptische, waarbij mevrouw van Limburg Stirum een vijftigtal vrouwelijke leden uit den diplomatieken kring persoonlijk had uitgenoodigd. Na afloop werd door de dames van het propaganda-comité: mevrouw Naus—Etty, Mrs. Adeh Cator—von Schmidt auf Altenstadt, mevr. Lugard en mejuffrouw Cari, ... van de Nederl. Legatie, tevens penningmeesteres der tentoonstellings-commissie, de geheele inventaris naar de Kanselarij overgebracht, waar terstond alles voor de uitstalling in orde werd gebracht, zoodat reeds den volgenden morgen de eerste bezoekers in het gebouw konden worden ontvangen.

De bekendmaking door middel van artikels in het Arabisch dagblad en van gedrukte kaarten leverde een gunstig resultaat op, zoodat geregeld zoowel in de morgenuren, als in den namiddag belangstellenden het gebouw vulden, die vol bewondering waren en niet alleen dankbaar luisterden naar de uitleggingen, welke hun werden gegeven, maar veelal ook allerlei vragen deden betreffende den Nederl.-Indischen Archipel.

De verkoop heeft gelijken tred gehouden met het open oog der internationale wereld en kan ook in deze een succes geboekt worden."

De Raad van Beheer van „Boeatan" is de Propaganda-commissie en in het bizonder freule von Schmidt auf Altenstadt en hare zuster, Mrs. Cator, ten hoogste erkentelijk baar voor hare onvermoeide en liefdevolle zorgen gewijd aan deze met zulk een goeden uitslag bekroonde tentoonstelling, welke wellicht nog in Alexandrië, woonplaats van laatstgenoemde, zal worden herhaald.

De Indische Kunstavonden in het Noorden.

Ten vervolge op het de vorige week hier medegedeelde omtrent de „Indische Kunstavonden" te Groningen

en gegeven, kunnen wij thans nog melden, dat zij ook ancieel een succes zijn geweest. In eerstgenoemde al bleef, na aftrek der plaatselijke onkosten, de ronde n van ƒ 650 over en in laatstgenoemde ƒ 150, dus te nen ƒ 800. Aan reiskosten en enkele andere uitgaven, tien medewerkenden, alsook aan ingrediënten voor Indisch buffet gedurende de pauzen en aan drukn der programma's, alles zoo goedkoop mogelijk bekend, zijn ƒ 200 uitgegeven, zoodat de som van ƒ 600 n het Hoofdbestuur van „Oost en West" kon worden gedragen, om te worden overgemaakt aan het Bestuur n „Indisch Bronbeek" te Bandoeng, waar dit daadrkelijk bewijs van Nederlandsche belangstelling in den od der oud-strijders zeker met dankbare waardeering worden aanvaard en wellicht ook de zeker niet gerechtvaardigde hoop zal opwekken, dat het navolng moge vinden in andere steden van ons land.

De heer W. Lanzing, penningmeester van de Groninghe Commissie, schreef aan het uitvoerend Comité:

„Ik ben blij, dat ik op bescheiden wijze heb kunnen medewerken aan het doel, dat door u werd beoogd. Mij dunkt, u zult de belooning voor uw streven vinden in het succes van uw werk, maar het zij mij toch vergund, als oud-hoofdofficier van het Indische leger, u nog eens afzonderlijk mijn dank te betuigen voor al uwe verrichtingen in deze zaak, waarvan in de toekomst het wel en wee van zoovele oud-gedienden kan afhankelijk zijn."

Het uitvoerend Comité van „Boeatan" in deze is de atselijke commissies in Groningen en Assen ten rste dankbaar er voor door hen in staat te zijn gesteld werk ten uitvoer te brengen niet alleen, maar op k een aangename wijze, dat er voor allen de prettigste innneringen aan verbonden zullen blijven. Alle voorreidingen waren zoo goed mogelijk getroffen, alle sten tot een minimum beperkt, o.a. doordat alle medeerkenden bij gastvrije commissieleden een welkom uis vonden.

Ook is „Boeatan" dankbaar hierdoor in de gelegenheid zijn gesteld, zij 't dan ook met bescheiden krachten, s te laten zien van de zoo hoogstaande Indische nst, waardoor in elk geval, ook in het Noorden van land, meerdere belangstelling voor Insulinde gekt is.

Moge deze, ook nog langs andere wegen, op den duur ndig gehouden worden, in beider belang!

Invloed van Indische Kunst op de Nederlandsche.

Werd in een vorig Weekblad, onder aanhaling van een ikel over handweefkunst in „Oedaya" door ons gezen op den gunstigen invloed, die de belangstelling or de Indische Kunst kan uitoefenen op het handwerk Nederland, thans willen wij daarop nogmaals wijzen, ar aanleiding van een bericht onlangs in „Het Vaderd" betreffende een tentoonstelling van kunstweefrk, welke tot 8 dezer in den „Haagschen Kunstkring" diens lokalen op het Binnenhof gehouden wordt. W.(illink) schrijft daarover o.m.:

„Het handweefwerk, dat mevr. W. te Veld—Schweitzer exposeert, is van een verbluffenden eenvoud. De figuren der kleedjes, kussens, theemutsen, enz. zijn zóó simpel als maar mogelijk is en bestaan uit vierhoekige vlakken. Dat hiermee zonder uitzondering harmonische composities worden bereikt, bewijst het overwogene en zuivere van den smaak der weefster. Sommige weefsels doen sterk denken aan Indische volkskunst, zonder deze te willen nabootsen."

Naar aanleiding van de „Indische Kunstavonden" en Indische Tooneelstukken, welke hier te lande worden even, kwam onwillekeurig de gedachte bij ons op: n de Indische kunst ook niet een gunstigen invloed op atergebied kunnen uitoefenen?

Zoowel te Groningen als te Assen werd aan de presite van het „Uitvoerend Comité" het verzoek gedaan, van den Indischen Tooneeldans een korte uitlegging even. Zij gaf hieraan gaarne gevolg en zeide toen o.a.:

De *Wajang Wong*, een jongere zuster van de Wajang lit, het oorspronkelijke schimmenspel, is een soort geïdealiseerd tooneelspel. In tegenstelling met het ven naar realisme, dat de kunstzin typeerde van het sten, in de gelukkig nu langzamerhand achter ons ende periode, is de Wajang een spel van symbolen.

Wie niet den dieperen zin doorziet van de optredende ren en in eigen verbeeldingskracht de gegevens heeft de in den zang slechts aangeduide omgeving te eppen, in verheven idealiseering, blijft steeds aan den lenkant staan en — al moge zij in den aanvang bederend staan voor de kleuren en vormen-harmonie — ten slotte in verveling zich afwenden. In de Wajang lke figuur als een symbool op te vatten en duidt dan op eigenschappen en vermogens, hetzij in den mensch, hetzij in de natuur. De lakons dramatiseeren gedeelten uit het groote Indische heldendicht de „Mahabaratha", waarin de geschiedenis wordt verhaald van de nakomelingen van Bharata, een grooten Indischen vorst. De hoofdpersonen daarin zijn de 5 Pandawa's, zonen van Koning Pandoe, die in voortdurenden strijd leven met hun neven, de honderd Koewara's, zonen van Tandoe's broeder Dstarata. De voornaamste der 5 prinsen is Ardjoeno, de lieveling der Javaansche toeschouwers.

In de oorspronkelijke idee van den samensteller van het heldendicht was Ardjoeno, de middelste der 5 Pandawa's, het symbool van den waren mensch in ons, met al zijn zwakheden, maar ook met al zijne, zich successievelijk ontplooiende, goddelijke vermogens.

Semar, Nala Gareng en *Petroek* zijn drie narren, die steeds om en bij Ardjoeno zijn. Het zijn gedachten, principes van den Allerhoogsten, om Ardjoeno, den mensch in ons, te beschermen. Vandaar hun gedrochtelijke gedaanten in de Wajang Koelit, eigenlijk bedoeld als vormloos of boven alle vormen verheven. Zij zijn in staat om verschillende, volmaakte gedaanten naar wensch aan te nemen, evenals de goden. Dit verklaart hun familiariteit met zelfs de hoogste Goden, wier meerdere zij zich weten. Zelfs de zwaarste beproevingen der Pandawa's zijn voor hun kinderspel, zij nemen een loopje met de sterkste reuzen. Dit verklaart het humoristische in hun optreden. Enz."

Toen de spreekster dezer dagen in de Princesse-Schouwburg te 's-Gravenhage de reprise zag van „Nonni", een der vele Indische tooneelstukken van Fabricius, waarin op zoo realistische wijze, de dikwijls reeds verouderde Indische toestanden, zij 't nog verdienstelijk getypeerd, worden weergegeven, drong zich de hartgrondige wensch bij haar op: dat toch de zoo inspireerende, symbolische opvattingen en weergaven van het Oosten ons tooneel meer en meer mogen verfijnen!

Wijzen de tooneelstukken als „De Brief van den Koning" en „De Koning van de Donkere Kamer", welke Tagore voor zijne leerlingen maakte, ons niet den weg?

Waarom wordt een stuk als „Açoka" van Gonggrijp niet opgevoerd, waarvan Johan Koning in De Hollandsche Revue o.m. schrijft:

„.......De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen."

Moge de toenemende belangstelling voor het Indische tooneel veredelend werken op het Nederlandsche, vooral met betrekking tot Insulinde!

Van Week tot Week.

25 FEBR.—3 MAART 1924.

Onderscheiding. Bij Kon. Besluit is benoemd tot officier in de orde van Oranje Nassau, Raden Adipati Ario Soero Adiningrat, Regent van Djombang.

Prof. Hazeu contra Prof. Treub. In de Nieuwe Rott. Ct. (ochtendblad A van 29 Febr.) een uitvoerige critiek van Prof. Dr. G. A. J. Hazeu naar aanleiding der beschouwingen van Prof. Treub over de zgn. „Inlandsche beweging" in zijn werk „Nederland in de Oost".

Vacantiereizen naar Suriname. De aandacht zij gevestigd op een in dit Nr. voorkomende mededeeling (blz. 14) van den Kon. West-Indischen Maildienst over goedkoope zomervacantiereizen naar Suriname.

De onderzeeboot K IX; geen fortuinlijk begin. Onder commando van luitenant ter zee 1e kl. F. W. Coster is 28 Febr. de onderzeeboot K IX van Vlissingen naar Oost-Indië vertrokken.

Nadere berichten. Wegens slecht weer is de K IX Portland Harbour binnengeloopen. De reis zal worden voortgezet zoodra het weer zulks toelaat.

Den 2en Maart heeft de K IX de haven van Portland verlaten ter voortzetting van de reis naar Oost-Indië.

De K IX is den 3en Maart wegens zwaar stormweer te Plymouth binnengeloopen.

Gouverneur Hens. Blijkens een Aneta-telegram is de Atjehsche Gouverneursfamilie Hens wegens arsenicumvergiftiging in het hospitaal te Koeta Radja opgenomen. Het dochtertje is niet aangetast. De toestand van den Gouverneur is bevredigend. Het onderzoek is in vollen gang. De autoriteiten achten

het uitgesloten dat de daad om politieke redenen zou zijn bedreven.

Een nader telegram meldt. De kinderen van Gouverneur Hens zijn hersteld. De Gouverneur zelf en zijne echtgenoote zijn goed vooruitgaande.

Indische kunstavond te Deventer. Ter gelegenheid van zijn eerste lustrum gaf het Landbouwcorps „Nji Sri" te Deventer op 6 dezer een Indischen kunstavond, waarbij de heer R. S. Hardjodiringgo Javaansche dansen vertoonde, toegelicht door den heer L. D. Petit.

Mr. The Bo Djwan. Ter beschikking gesteld van den president van den Raad van Justitie te Semarang, teneinde met griffierswerkzaamheden te worden belast bij dat college, Mr. The Bo Djwan.

Nieuw Guiné gedegradeerd. Bepaald is dat de ordonnantie van 19 Aug. 1923, houdende opheffing van de residentie Nieuw Guiné als zelfstandig gewest en toevoeging van het gebied daarvan aan de res. Amboina, in werking zal treden met ingang van 1 April 1924.

Landbouwhoogeschool Wageningen. Candidaatsexamen koloniale landbouw de heer C. M. van der Voort.

Pest op Java. Gedurende de week van 8—14 Jan. werden op Java 233 pestgevallen gerapporteerd, waarvan in de afd. Wonosobo 1, Temanggoeng 32, Magelang 39, Jogjakarta 11, Soerakarta 6, Klaten 36, Bojolali 50, Salatiga 17, regentschap Batang 20 en afd. Soerabaja 1.

Tagore naar Ned.-Indië. Volgens een telegram van Aneta uit Weltevreden, dd. 1 Maart, brengt Tagore in Nov. a.s. een bezoek aan Java en Bali.

Hoofdinspecteur S.S. De heer W. F. Staargaard, hoofd van den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst is benoemd tot hoofdinspecteur van de Staatsspoor (vacature-Van Sandick).

Gepensionneerd. De kolonel der infanterie E. B. Ebbink wordt op zijn verzoek met 2 Sept. a.s. gepensionneerd.

Overleden. De kapitein der infanterie van het leger in Oost-Indië E. D. Langenhagen is overleden.

Mutaties Dep. van Onderwijs. De heer P. de Man, thans waarnemend onderdirecteur van Onderwijs en de heer H. Pek, thans waarnemend secretaris, zijn definitief als zoodanig benoemd.

Oud-Indische bouwkunst. Den 24en Febr. hield dr. H. P. Berlage in de Academie van Beeldende Kunsten te 's-Gravenhage een voordracht over Oud-Indische bouwkunst op Java. (Verslag in het Vaderland van 25 Febr.).

Boeddhisme in de Hindoe-Javaansche kunst. In tegenwoordigheid van H. M. de Koningin-Moeder heeft Prof. Dr. N. J. Krom in de Kunstzaal-Kleykamp te 's-Gravenhage een voordracht gehouden over het Boeddhisme in de Hindoe-Javaansche kunst. (De N. R. Ct. van 29 Febr., avondbl., bevat een verslag).

Met pensioen. Kapitein ter zee J. F. Nijland, afgetreden lid van het hoog militair gerechtshof in Ned.-Indië, zal eerlang den dienst met pensioen verlaten.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

's Lands pakhuizen.

De waarde van de goederen, opgeslagen in 's Lands magazijnen op Java, wordt geschat op een waarde van tusschen de zeventig en honderd millioen gulden. Over deze geweldige voorraden wordt geen centraal beheer gevoerd; er bestaat geen uniforme boekhouding en geen kaartsysteem gezamenlijk voor al deze goederen; zij behooren tot tientallen verschillende diensten, met elk weer eigen opvattingen.

Bij G. B. van 20 Juli 1923 werd aan den heer *A. Bryan*, hoofdingenieur der S.S., hoofd van den magazijnsdienst der S.S., de opdracht gegeven een vooronderzoek in te stellen naar een verbetering van het beheer der landspakhuizen. De *Locomotief* van 28 Jan. geeft een resumé van het rapport van dit onderzoek en noemt de daarin genoemde feiten, omtrent toestanden en voorraden in de landspakhuizen, ontstellend. Het blad acht de groote beteekenis van deze materie in het rapport voorzeker aangetoond.

Het *Bat. Nwsbl.* van 29 Jan. ziet uit dat rappor er maar op los besteld is; dat er veel onnoodige kelen in voorraad worden gehouden; dat nieman goed weg mee weet, en meer ontstellende bizo heden. Het blad releveert enkele dergelijke staaltj vroegeren tijd en vreest, dat ook de nu te nemen regelen op een „kringloop" zullen uitloopen.

In de begrootingsvergadering ten paleize we volgens de *Deli Crt.* van 30 Jan. — *het rapport* besproken: Ingestemd werd met de conclusie va porteur, dat in de eerste plaats noodzakelijk is één hand brengen van het pakhuizenbeheer en menvoeging der diensten in de havens, die nu zonderlijk zelfstandig voor de inklaringen en afs zorgen. Hiervoor zal noodig zijn een hervormin het pakhuisbeheer, dat zal worden ondergebrach der het Dep. van Landbouw, waaronder thans I(nd.) C(entr.) A(ansch.) ressorteert, zulks met op het verband, dat gelegd kan worden tussch aanschaffing en de bewaring van goederen en w departement van Landbouw in den I. C. A. een bezit, dat in staat is de eischen van het Dep. v pakhuisgoederen voor zooveel noodig critisch derzoeken. Met de voorbereiding van de reorga is in overleg met het hoofd van den I. C. A. be hoofdingenieur *A. Bryan*, die daartoe ter besch van den Dir. van Landbouw zal worden gesteld.

Bezuiniging en Malaise.

Het *Bat. Nwsbl.* van 28 Jan. vestigt de aandac enkele z.g. kleine plannen tot bezuiniging en w de eerste plaats op de verdere *vervanging der pende politie.* In 1923 is de gew. politie reeds genomen van de plaatsen, waar omtrent dezen regel geheel overeenstemming was verkregen residenten, wat ± f 1.8 millioen besparing gaf. men het plan-Gerth van Wijk in zijn geheel ten legt, is nog eene besparing van ± f 800.000 mo Intusschen kan men daartoe moeilijk overgaan residenten, die de verantwoordelijkheid dragen den toestand in hun ressort, zich er nog niet me nen vereenigen. Het ligt voor de hand, dat met doening hiervan gewacht wordt tot de conferenti den Landvoogd met de residenten de gelegenheid geboden de zaak nog eens mondeling te behan De *Deli Crt.* (van 30 Jan. en 4 Febr.) betoogt d tegen, nu door het Legerbestuur is aangedrong een krachtige werving voor de Infanterie, dat d vanging der gew. politie door het duurder leg plaats van een bezuiniging, een groote extra-uitga geven; ook zal de vervanging ons in tijden, d leger tot zijn eigenlijke taak geroepen zal worden, te staan komen.

Volgens het *Bat. Nwsbl.* is het gebleken, d *landsdrukkerij* onnoodig kostbaar is opgezet; er dure machines, welke uitstekend zouden kunnen den gemist. Het drukwerk is zoo duur, dat ve lende takken van dienst zich tot de particuliere kerijen wenden. Men heeft er over gedacht v landsdrukkerij een gemengd bedrijf te maken, daarvan werd afgezien. Het is overigens de vra het gemengde bedrijf inderdaad voor in minder conditie verkeerende zaken immer het redmidd dat velen er in willen zien. Er zal worden overg tot verlaging der prijzen, zoodat men niet bove der particuliere drukkerijen komt en men al het der gouvernementsbureaux krijgt. Men verwacht wel dat de drukkerij met verlies zal werken. Ingr de veranderingen zullen derhalve voorloopig niet den getroffen, hoewel het zeker is dat men in d komst met de landsdrukkerij een anderen kant za gaan.

Het blad meent, dat als de vereenvoudiging va beheer der *landspakhuizen* goed wordt doorgev de heer Bryan er nog wel een jaar arbeid aan

Met den *handel* gaat het nog allesbehalve goed. „Bat. Nwsbl." hoorde van bevoegde zijde — en di ook officieel worden gezegd ter plaatse waar di hoort — dat het vooral de toepassing der *belas* voorschriften is, welke eene sfeer van onzeker schept, waarin opbloei van den handel zeer mo gaat. Het zal dan een goeden indruk maken, dat wijziging der oorlogswinstbelasting aanstaande s te zijn.

De Chineesche z.g. tweede hand, de winkelier hoofdzakelijk aan Europeanen leveren, krijgen veer 30 pCt. hunner vorderingen niet binnen! Di centage wanbetalingen is zóó groot, dat het o duur voor vele Chineesche handelaren een stro moeten worden. Verandert de toestand niet, dan verschillende Chineesche handelaars onaangenam den tegemoet.

Het *Soer. Hbl.* van 23 en 24 Jan. bespreekt eenige statistische gegevens omtrent *Soerabaja's commercieelen toestand"* van 1921 t/m. 1923, door de Handelskamer te Soerabaja gepubliceerd. Het aantal faillissementen is grooter geworden; algemeen is achteruitgang der inkomsten te constateeren. Een weldadig gunstig verschil geeft de uitvoer te zien. In 1923 bedroeg de uitvoer ruim 113 millioen K.G. meer dan in 1921 en 67 millioen K.G. meer dan in 1922. Het blad dringt er op aan — waar nog steeds de strijd woedt om een sluitende begrooting te krijgen — behalve de lucifers, ook *aansteker tjes* aan invoerrechten te onderwerpen; de accijns in Indië op lucifers is per dag *f* 10.400 minder geworden.

De *Sumatra Post* van 2 Febr. combineert gevallen van *Ontucht en Malaise* en vestigt hierbij de aandacht op den verkoop van pornografische prentbriefkaarten. Indien men voor den Inlander filmcensuur dienstig acht, is er evenveel reden om te controleeren wat voor soort „Europeesche" plaatjes hem worden in de hand gestopt. Deze soort perversiteit — aldus het blad — draagt in het Oosten, ook hier in Indië, een apart karakter, is 't in Europa te doen om zekere voorstellingen in 't algemeen, hier geldt de belangstelling speciaal het feit, dat het getoonde Europeesch naakt, op zijn slechtst, voorstelt. Wij hebben deze gedachtenwending in het Oosten voor een groot deel te danken aan de Franschen, die tijdens den oorlog zich niet hebben ontzien, op Europeeschen bodem het schuim van het Oosten zich te laten vermengen met het schuim van het Westen. Dáár hebben het Oosten en het Westen, ondanks Kipling's bewering, elkander inderdaad ontmoet. Maar niet op de verheffendste manier. En het gevolg is een ontwaakte Oostersche lust in Westersche pornografie.

Voor zoover deze prentkaarten geïmporteerd worden, opent de douane te Belawan de pakketten. Blijken de foto's, na ingewonnen advies van den Off. van Justitie, niet vervaardigd uit een oogpunt van kunstwaarde, dan worden de pakketten teruggezonden aan den afzender.

Een interview met den heer Zeilinga.

De heer *Van der Laan*, hoofdred. van de *Deli Crt.* (in het nr. van 5 Febr.) had te Medan een onderhoud met de heeren *Zeilinga* en mr. *Trip*, toenmaals president en directeur van de Javasche Bank, over enkele financieel-economische vraagstukken: *Deli vroeger en thans; de rubberkwestie; de loop van den Indischen gulden; het Javasche Bank-proces; Indië in het internationaal verkeer* en *Beleggingen voor de toekomst*.

Wat Indië betreft als beleggingsland in de toekomst, wanneer de Inlandsche bevolking meer medezeggenschap krijgt en mogelijk het kapitaal zwaarder zal willen belasten — daarover maakte zich de heer Zeilinga niet bezorgd: De werkelijke volksleiders, de regenten en dergelijke vooraanstaanden, zien die kwestie heel goed in. Daarbij is de massa in hoogste mate conservatief en de *Inlandsche beweging* is aan het verloopen. De grootste kracht van onze Regeering is daarnaast, dat zij nooit aan den godsdienst dezer volken heeft geraakt. Zeker, er is *Zending*, maar op Java zal die nooit van beteekenis zijn. Daarnaast dienen *rechtszekerheid en de veiligheid* betracht te worden, dan zal er ook in de toekomst geen gevaar dreigen. Alleen moet men niet trachten Indië als *een Westersch land* te ontwikkelen, dat kan niet betaald worden. Opheffing van den *Volksraad* zou een mooie bezuiniging zijn, schertste de heer Z., om dadelijk daarna toe te geven, dat dit college waarde heeft als publieke tribune voor volkssprekers en als algemeene klachtenbus. Alleen vond hij den Volksraad daarvoor wel wat duur en wat erg omslachtig met zijn stapels papier...... De nieuwe Wetgevende Raad zou dat al niet veel beter maken, meende hij.

Ook in het *Bat. Nwsbl.* van 30 en 31 Jan. wordt onder het hoofd *Van een interessante Bankperiode* door den heer *Zenigraaff* o.m. een beschouwing gegeven over den Indischen gulden en betoogd, dat de Javasche Bank, ook al zou de Ned. Bank van politiek veranderen ten aanzien van metaalafgifte, haar eenmaal verkregen contact met het buitenland behouden moet. De Javasche Bank, in de overtuiging, dat zeer vriendschappelijke economische verhoudingen van groot belang zijn voor Indië, heeft het mogelijke gedaan voor het scheppen van aangename relaties met Amerika en Japan. Het geheele verband met beide landen is in den oorlog aangelegd. Het kwam vroeger nooit voor, dat een directe financieering met Amerika of Japan werd genomen; alles voor deze landen werd via Londen gefinancieerd. Verhoudingen als thans in het buitenland geschapen, demonstreerend den overgang der Javasche Bank van eene lokale in eene internationale positie, dienen met omzichtigheid te worden gecultiveerd.

Teekenen van godsdienstig leven.

De *Locomotief* (van 29 Jan.) bericht dat te Jogja de vereeniging *Pakempalan Politiek Katholiek Djawi* is opgericht, een partij van Katholieke Javanen, die beoogt politieke actie te voeren; zij zal zijn: Nationaal Javaansch, anti-revolutionnair en Katholiek-godsdienstig; zij zal samenwerking zoeken met Europeesche Katholieke vereenigingen en andere Inlandsche Katholieke organisaties. Voorzitter der partij is de heer *F. Soetrisno.*

De *Sumatra Post* (van 2 Febr.) maakt melding van een blijkbare *Opleving van den Islam* onder de Batakkers der hoogvlakte en van het plan tot stichting van een Mohamedaansche moskee te Kaban-djahé, waarvoor een groot aantal Batakkers zich zouden interesseeren. Drie hadji's bevinden zich te Medan, afkomstig van Menangkabau, om propaganda te maken voor de stichting van een Mohamedaansche normaalschool „El Islam", te vestigen in Menangkabau. Deze drie hadji's hebben te *Caïro* gestudeerd; zij willen zich ook in verbinding stellen met de goeroe's in de Vorstenlanden, ten einde ook daar gelden in te zamelen voor de stichting van bovengenoemde normaalschool.

Het *Soer. Hbl.* (van 26 Jan. 4e bl.) constateert bij den Europeaan een onmiskenbare neiging naar het supranatureele, het metaphysische, het mystieke, naar religie en beantwoordt in haar artikel *Godsdienstig houvast* de uit het voorgaande vanzelf rijzende vraag, of en langs welken weg de mogelijkheid bestaat, waardoor wij persoonlijk verband kunnen krijgen met de bovenzinnelijke dingen, dan wel, of wij het niet verder kunnen brengen dan een vaag vermoeden en een emotievol dobberen op de wateren der gevoelige fantasie.

Het Openleggen der Buitengewesten.

De *Java-Bode* van 29 Jan. t/m. 1 Febr. publiceert vier artikelen van de hand van den „bekwamen" medewerker *Molensteen*, welke voor Handel, Nijverheid en Cultures van „zeer groot belang" geacht moeten worden, wijl ze het volle licht werpen op toestanden in die afgelegen streken van Ned.-Indië, welke niettemin voor exploitatie in aanmerking komen. In verband met de meerdere belangstelling, welke de Buitengewesten thans trekken, hebben deze artikelen „bizonder actueele beteekenis".

De heer *Salomonson*, hoofdred. van de *Java-Bode*, vertelt in het nr. van 29 Jan. van zijn onderhoud met den heer *Th. Fevrell*, consul-generaal van Zweden, te Batavia. De heer Fevrell heeft van de Regeering te Buitenzorg een prachtige collectie lantaarnplaatjes van Indië ter leen ontvangen. In zijn aanstaand verlof stelt hij zich voor in Zweden lezingen te houden over Ned.-Indië. Dergelijke voordrachten kunnen, naast het overzenden van Indische monstercollecties aan scholen en musea, veel nut hebben om kapitaal te trekken en het afzetgebied aan Zweden bekend te maken.

In het algemeen kreeg de heer *S.* den indruk, dat de activiteit van Zweedsche zijde zich momenteel meer speciaal beweegt op het terrein van den *afzet* van industrieele en andere producten. Zweden heeft op het oogenblik meer belangstelling in het verkoopen van waren dan in mogelijkheden tot kapitaalsbelegging. Schr. vindt dat jammer. Juist het interesseeren van kapitaal, dat men zou kunnen qualificeeren als „herkomstig uit ex-neutrale landen" is, politiek-economisch geredeneerd, van zulk een vitaal belang voor de harmonische ontwikkeling van deze gebieden. De Nieuw-Guinea-historie demonstreert deze beweging nog eens. De gevolgen van eene eventueele onvermengd Duitsche belangstelling zouden zich op een gegeven moment voelbaar kunnen maken. Schr. spreekt de hoop uit, dat de ijverige consul-generaal ook aan een ruimer *Zweedsche kapitaals-interesse* zijn energie wijden wil.

In hetzelfde nr. van de *Java-Bode* legt de tweede hoofdred. *H. M. de Vries* onder het hoofd *Indië en het buitenland* den nadruk op *een volwaardigen Indischen gulden* en *een eigen Indische vrachtenpolitiek,* o.m. wijl de gevolgde vrachtenpolitiek in hooge mate den economischen opbloei beïnvloeden zal en ook, omdat er aanwijzingen zijn, welke doen zien, dat het buitenland zich bizonderlijk voor de scheepvaartverbindingen interesseert.

In zijn hoofdartikel *De ontginning der Buitengewesten* wijst het *Soer. Hbl.* van 24 Jan. op de moeilijke pioniersarbeid der ondernemingen in woeste, afgelegen gebieden en betoogt dat zij op alle mogelijke wijze hulp en tegemoetkoming verdienen: Vrijstelling van retributies, vrijstelling van belastingen — althans gedurende de eerste moeilijke jaren — zoowel voor de onderneming zelf als voor de geëmployeerden, een

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER

matig eischen stellende koelie-ordonnantie, hulp bij aanvoer van werkkrachten en van materialen door gratis of gereduceerd vervoer, tegemoetkoming bij den afvoer van producten en verder een in alle opzichten tegemoetkomende houding van de overheid. Voor de ontwikkeling der woeste gebieden der Buitengewesten zijn vóór alles noodig: Beperking der Regeeringsbemoeienis tot het noodzakelijkste, en fiscale en arbeidsrechtelijke faciliteiten.

De *Locomotief* van 26 Jan. wijdt een Interruptie aan het bericht van de totstandkoming van *de nieuwe maatschappij Westerman en Treub*, met een volgestort kapitaal van 25.000 dollar, tot aanmoediging van het Amerikaansche vreemdelingenverkeer in Klein- en Groot-Nederland. Ten besluite zegt het blad: Hetgeen Indië althans noodig heeft, zijn niet zoozeer de als „retired businessmen" reizende Amerikanen, door onzen Bandoengschen redacteur zoo geestig ten tooneele gevoerd (zie Loc. 25 Jan. blz. 19), maar de pioniers van het buitenlandsche kapitaal, die ons kunnen helpen om het geweldige ontginningswerk voort te zetten, dat ten slotte de laatste mogelijkheden van Ned.-Indië verwezenlijken zal.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Staking van leerlingen op de Adhidarmaschool te Djocjacarta.

In de „Pewarta Soerabaija", van 19 November 1923, wordt melding gemaakt van het feit, dat op den 13den dier maand, 23 leerlingen van de VIIde klasse der Adhidarmaschool te Djocjacarta niet binnen kwamen.

Toen de directeur dier onderwijsinstelling, met name Raden Mas Soerjopranoto, tot 9 uur 's morgens had gewacht, zond hij een bediende rond naar de leerlingen, met het doel te vragen wat de reden van hun wegblijven was.

Een tweetal hunner, die het dichtst bij de school woonden, gaven aan dat verzoek gehoor, meldden zich bij den directeur en gaven dezen te kennen, dat zij van het onderwijs geen verder gebruik konden maken, tenzij de onderwijzer werd vervangen en de bestaande regelingen, ten aanzien van de leerlingen, grondig werden verbeterd.

De directeur, ontstemd over deze wijze van optreden, informeerde naar den leider van deze beweging en ontving toen ten antwoord, dat noch een president, noch een leider de leerlingen had geïnspireerd en dat de onwilligheid om ter schole te gaan louter een gevolg was van de algemeene ontevredenheid der leerlingen van de VIIde klasse over de onderwijzers en hun onderwijs.

De directeur was natuurlijk ten hoogste beschaamd. Hij wordt n.l. algemeen beschouwd als eene leidende persoonlijkheid en trad destijds als leider op van stakende fabrieksarbeiders op zóódanige wijze, dat men hem den titel gaf van „Radja" der stakers.

Die staking had evenwel geen succes, de Inlandsche beweging luwde en toen meende Raden Mas Soerjopranoto dat het 't beste voor hem was om de Adhidarmaschool in het leven te roepen met zijn persoon als directeur.

En thans moest hij plotseling een staking van zijne eigen leerlingen ondervinden.

Hij liet zich evenwel geen ooren aannaaien en bepaalde dat, als de leerlingen in hunne stakende houding bleven volharden, hij de klasse zoude sluiten en zij zich als niet-eervol ontslagen moesten beschouwen, waarmede hij bedoelde, dat hij hun geen eindverklaring zou afgeven.

In het afgeloopen jaar, zoo schrijft men verder, schijnt eene nijdige onderwijzeres aan de school verbonden te zijn geweest.

Zij trad gewoonlijk antipathiek tegenover de leerlingen op en hoewel deze zich daarna met hunne grieven en bezwaren tot den directeur richtten, zoo kwam in den toestand toch geen verandering.

De VIde klasse voelde zich toenmaals zóó bezwaard, dat ook zij staakte.

De directeur gaf aan de onderwijzeres haar ontslag, de staking werd opgeheven en het onderwijs werd weder op de gewone wijze voortgezet, met het gevolg, dat al de leerlingen, na den afloop van het kwartaal, van de VIde naar de VIIde klasse konden worden bevorderd.

Die VIIde klasse had dus het nut van het scherpe wapen eener staking ingezien en de ervaring opgedaan, dat als men dat zwaard toepast, men een lastig onderwijzer kan kwijt raken.

Zij vond daarin dan ook aanleiding op te treden, zooals boven werd geschetst, doch het spreekt v[illegible] dat, als te veel aan die stakingsneigingen van de[illegible] en VIIde klasse wordt toegegeven, die neiging[illegible] licht ook in de andere klassen ingang zullen [illegible] en alsdan onmogelijke toestanden op de school [illegible] leven worden geroepen.

In het beschreven geval heeft men het toch beter gevonden om te trachten het geschil langs [illegible]nelijken weg op te lossen.

Oproepingen daartoe hebben tot zulk eene sch[illegible] geleid, dat de onderwijzers van de Ahdidarma[illegible] hebben toegezegd zich in den vervolge zelfbe[illegible] te zullen opleggen, terwijl de leerlingen daarna [illegible] beloofd weder de school te zullen bezoeken en [illegible] staking meer voor te bereiden, zonder dat voor[illegible]sprekingen tusschen partijen hebben plaats ge[illegible]

De leerlingen hebben die belofte nagekomen, m[illegible] gevolg, dat deze staking slechts 1 dag heeft ge[illegible]

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Verwijdering van ongewenschte Chineesche elementen uit Ned.-Indië.

Volgens bericht, voorkomende in de „Pewarta S[oera]baya" van 5 November 1923, is men thans ter [hoofd]plaats Batavia werkelijk bezig om de ongewe[nschte] elementen uit Ned.-Indië te verwijderen.

Een 40 tal personen werden opnieuw aangeh[ouden]. Daaronder waren eenigen die in het bezit ware[n van] clandestiene opium; anderen hadden of geen ac[te van] vestiging, of eene valsche acte of waren door ko[op in] het bezit gekomen van een dergelijk stuk.

Eene Chineesche vrouw werd sterk verdacht zich bezig te houden met handel in vrouwen[illegible] van de door de Politie aangehouden mannen [illegible] ondergebracht bij het Leger des Heils te Goe[nong] Sari.

De aangehouden vrouw is eigenlijk nog een kind [van] 14 jaar dat op 12-jarigen leeftijd zelf gekocht werd [door] een man.

Men hoopt van hare getuigenissen partij te tr[ekken] en op die wijze op de hoogte van zaken en toest[anden] te komen.

De schrijver vermoedt evenwel dat zij nog lange[r] zal moeten hurken in de gevangenis, alvorens z[ij uit] Ned.-Indië zal worden gezet.

Voorts waren onder de aangehoudenen versch[eidene] gedroste schepelingen, die thans op scheepsge[legen]heid wachten. Van af Februari 1923 zouden ree[ds een] 200 tal ongewenschte Chineezen uit Ned.-Indië verwijderd.

Deze aangelegenheid onder een ander licht bez[iende] schrijft men in hetzelfde Blad, dat, gegeven de [in de] laatste maanden aan den dag gekomen onregel[matig]heden van de zijde der Bataviaasche politie, [het te] prijzen valt dat zij hare verloren reputatie tracht [op te] halen.

Doch dan verdient daarbij toch de aanbeveli[ng dat] overdreven ruwheid wordt vermeden, ter voork[oming] van uitbreiding der reeds bestaande onrust bij de [Chi]neesche Bevolkingsgroep, welke door de vergis[singen] der politie in het leven is geroepen.

De Bataviaasche politie zoekt thans op serieuze [wijze] naar hen die de Indische Immigratie voorschriften [heb]ben overtreden.

Dat zal een eindeloos werk zijn, omdat elke in [Ned.-]Indië aangekomen Chinees wel een dier voorsch[riften] geweld zal hebben aangedaan en daarin niets kw[aads] ziet of ten minste daarmede niets kwaads hee[ft be]doeld.

Doch als daaronder toch slechte individuen zijn, valt het natuurlijk in de Politie te loven dat zij z[e op]zoekt, mits daarbij geen te groot misbruik word[t ge]maakt van de gegeven macht en men niet zulke g[roote] vergissingen begaat dat zij den lachlust opwekken [van] de mannen der Pers.

Een Chineesch Hotel te Batavia werd met hulp [van] de marechaussee onderzocht.

De passen der logées werden nagezien, alsof [het] nog in vollen oorlogstijd was.

Men onderzocht ernstig of de in het Hotel aanw[ezige] vrouwen, die in gezelschap waren van mannelijk[e gas]ten wel behoorlijk waren gehuwd.

Wanneer de Politie nu een Chinees ontmoet[te, die] het zij uit China dan wel in Indië een gezellige [vrou]welijke kameraad had medegenomen, dan zag m[en het] hoofd der Patrouille een lang schriftelijk verha[al op]stellen en daarbij een gezicht trekken alsof hij een [na]druiger van de Fransche Landru-kwaliteit te p[akken] had gekregen.

BESCHIKBAAR.

Het publiek zou dien politieman gaarne daarbij de vraag stellen of hij nu werkelijk iets zag en wat een publicist zou moeten schrijven, wanneer een dergelijk optreden in een Europeesch Hotel plaats vond?

Het onderzoek naar de vele thans nog plaats hebbende koffie- en veediefstallen, suikerrietbranden en branden van tabaksloodsen is, zoo schrijft men, dan toch zeker eene betere politietaak.

Men zij in elk geval voorzichtig ten deze, opdat de roovers hunne roofpartijen niet herhalen, zooals onlangs nog op Sawah Besan ter hoofdplaats Batavia hebben plaats gehad.

Literatuur-Overzicht.

Indië in woord en beeld.

De redactiecommissie voor het Indische Gedenkboek heeft in verband met de groote bezwaren, verbonden aan een herdruk van dat Gedenkboek, waarvoor vele bestellingen zijn nagekomen, de uitgave van een platenatlas overwogen. De uitgave wordt verdeeld in een Hollandsche editie, welke ten behoeve van de vele toeristen tevens voorzien zal zijn van Engelsche onderschriften, en een Maleische editie.

Het is de bedoeling, zegt het Bat. Nbl., den platenatlas gedeeltelijk te doen bestaan uit het illustratiemateriaal van het Gedenkboek, met foto's, welke vervangen zullen worden door meer sprekende en waaraan zullen worden toegevoegd tal van andere illustraties, welke in het Gedenkboek slechts noode gemist werden.

Behalve de verklarende onderschriften, uit enkele regels bestaande, zal bij iedere groep platen een enkele pagina tekst, bij wijze van inleidende bespreking, worden gesteld.

Dit werk zal door den topografischen dienst uitgevoerd en in stevigen band gebonden worden, op gelijk formaat als de luxe-editie van het Gedenkboek, teneinde voldoende ruimte te verkrijgen voor bijschriften. De omvang is vastgesteld op 160 pagina's illustraties en nog 16 pagina's voor titel, inhoud en inleidenden tekst. De verschijning mag medio 1924 verwacht worden.

De inhoud zal worden verdeeld in acht hoofdstukken, omvattende de navolgende onderwerpen:

1. Historische inleiding.
2a. Land en Volk (onderverdeeld in: landschappen en vulkanen).
2b. Volk (onderverdeeld in Inl. vorsten en -hoofden en bevolking).
3. Godsdienst, Onderwijs en Opvoeding.
4. Wetenschap en Kunst.
5. Landbouw (w.o. Irrigatie en Inl. cultures), veeteelt en visscherij.
6. Groote Cultures.
7. Handel en Nijverheid.
8. Verkeer.

Behalve bij den particulieren boekhandel kan men zijn bestelling voor de Hollandsch-Engelsche uitgave richten aan het hoofdkantoor van den topografischen dienst, en voor de Maleische uitgave aan het bureau van de Volkslectuur te Weltevreden.

Oud-Javaansch Nederlandsche woordenlijst.

Bij E. J. Brill te Leiden is verschenen een „Oudjavaansch-Nederlandsche woordenlijst", samengesteld door Dr. H. H. Juynboll.

Dit woordenboek (door den schrijver bescheiden „lijst" genoemd) van bijna 700 blz., in twee kolommen bedrukt, zal in een gevoelde behoefte voorzien, vooral nu het oudjavaansch zooveel meer beoefenaren telt dan betrekkelijk nog kort geleden het geval was. Weliswaar bestaat het groote Kawi-Balineesch woordenboek van Dr. H. N. van der Tuuk in vier deelen, maar dit levert, volgens Dr. Juynboll, bij de raadpleging ernstige moeilijkheden op.

In een Voorrede deelt Dr. J. mede, op welke wijze het werk tot stand is gekomen en welke bronnen hem bij de samenstelling ten dienste stonden. Het boek is ingericht voor practisch gebruik; het is n.l. geheel met Latijnsche karakters gedrukt; alleen zijn de woorden gerangschikt naar de volgorde die de letters in het Sanskrit-alphabet hebben, wat echter tot geen moeilijkheden kan leiden, omdat de samensteller op blz. VII zijner Voorrede duidelijk die volgorde nader verklaart.

Daar een grens tusschen het oud- en middeljavaansch moeilijk te trekken valt, heeft Dr. J. ook de middeljavaansche woorden opgenomen, zoodat zoowel voor het lezen van oudjavaansche als voor middeljavaansche teksten het woordenboek diensten kan bewijzen.

Het verbruik van koffie, thee en cacao.

„Korte Berichten" van 18 Jan. geeft eene vergelijking van het koffie-, thee- en cacaoverbruik per hoofd in de voornaamste consumptielanden vóór den oorlog en in 1921 en 1922, waarbij men tot verrassende resultaten komt.

Wat Nederland betreft, vallen al dadelijk gewijzigde toestanden op welk land op weg is van een koffiedrinkend een theedrinkend land te worden.

Het theeverbruik vóór den oorlog, nauwelijks 2 Engelsche ponden per jaar per hoofd, is gestegen tot bijna 4 pond per jaar per hoofd, terwijl ook het cacaoverbruik toenam van $9^1/_2$ tot $10^1/_2$ pond.

Hiertegenover staat een daling in het verbruik van koffie van 16 pond per hoofd vóór den oorlog tot slechts $10^3/_4$ pond op het oogenblik.

Koloniaal Tijdschrift.

De hoofdinhoud der Maart-afl. vormt eene verhandeling van Mr. A. Neijtzell de Wilde over de „Nederlandsch-Indische politie", als volgt ingeleid:

Het vraagstuk der vervanging van de gewapende politie op de Buitenbezittingen in Ned.-Indië door het leger, werd, tengevolge van veelal weinig zuiver gehouden polemiek, vertroebeld.

Thans dreigt het op zichzelf reeds zoo betreurenswaard Bataviaasch politieschandaal c.a. tot generaliseering te leiden, welke zeer ten nadeele komt van het instituut der Indische politie „als geheel", en o.m. ook van het nieuwste onderdeel daarvan, n.l. de veldpolitie.

Bovendien vormden deze generaliseering en de daaruit getrokken algemeene conclusies op hare beurt weder de basis voor sommige opgeworpen reorganisatieplannen. Bij een en ander heeft vermoedelijk onvoldoende bekendheid met de bezwaarlijke omstandigheden, waaronder de uitgroei der Ned.-Indische politie plaats vond, met de moeilijkheden daarbij te overwinnen en met de lijnen zorgvuldig voor haren verderen opbouw getrokken, een belangrijke rol gespeeld.

In onderstaande schets nu wordt getracht een zoo objectief mogelijk beeld van de wording en groei der Ned.-Indische politie en hare plaats in het Staatsverband te geven, om aldus, in het belang eener bevredigende oplossing van het ingewikkeld Indisch politievraagstuk, mede te werken tot een meer nationale beschouwing daarvan en de waarde der verschillende reorganisatieplannen.

Verder bevat de afl. een critische beschouwing van Dr. P. Endt over het hoofdstuk arbeidstoestanden in Prof. Treub's boek over Indië. — De Karangasemraad, door B. — Balische splinters, door H. T. Damsté. — Kroniek, door H. T. D. — Vreemde koloniën, door S. — Literatuur, door J. L. v. G.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 48. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. (met afb. van versierde bamboekokers uit Timor). — Nias, door H. N. (met interessante illustraties). — De theecultuur van Sumatra. — Kwali Pandjang, Bataviaasch volksverhaal, door W. Blokzeyl-Leembruggen.

Inter-Ocean.

Het schitterend geïllustreerd Dec.-Nr. bevat twee artikelen over Indische onderwerpen, n.l. één van O. Leeder over de hoedenindustrie op Java en één van V. I. van de Wall over het oude Hollandsche fortje Duurstede op Saparoea. De overige bijdragen hebben betrekking op de Philippijnen, Australië en Darjeeling in Britsch-Indië.

De herleving van Curaçao.

Onder dit opschrift eene beschouwing in het 1 Maart-Nr. van „Holland Express", handelend over het nabij Willemstad gevestigde bedrijf van de „Koninklijke". Wijzende op de economische voordeelen, welke de „Curaçaosche Petroleum Maatschappij" reeds bracht (o.a. werkverschaffing) en in de toekomst nog brengen zal, spreekt spr. den wensch uit, dat men niet door een verkeerde fiscale politiek deze kans om Curaçao te doen opbloeien zal laten voorbijgaan. „De kip met de gouden eieren", enz.

Anthropologie van Ned.-Indië.

Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan schrijft in het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde (jaarg. 1924, I, No. 7) een artikel 1) over de anthropologische samenstelling der bevolking van Ned.-Indië. Blijkens de uiteenzettingen van den schr., een interessant, maar ook zeer ingewikkeld vraagstuk, want van oudsher zijn uit verschillende landstreken allerlei rasvreemde bevolkings-

1) Uittreksel uit een voordracht gehouden in den Anthropologischen Cursus te Amsterdam, 14—18 Jan. j.l.

BESCHIKBAAR.

elementen (Negrito- en Wedda-typen b.v.) in den Indischen Archipel binnengedrongen, welke ten deele de reeds aanwezige volksstammen hebben uitgeroeid, deels echter deze naar elders, vooral naar de onherbergzame oerwoudgebieden en in het weinig toegankelijke bergland hebben gedrongen, of wel zich met de reeds inheemsche bevolking in meer of mindere mate hebben vermengd. Juist deze vaak zoo intensieve kruising onderling maakt het voor den anthropoloog wel uiterst moeilijk, de oorspronkelijke elementen, waaruit het kruisingsproduct is ontstaan, in het mengproduct op te sporen.

Waar ter plaatse in den Indischen Archipel men de Inlandsche bevolking anthropologisch bestudeert, overal stelt men hetzelfde verschijnsel vast, n.l. dat men bij één en denzelfden stam vaak geheel verschillende menschentypen naast en door elkaar opmerkt. Dit feit pleit er al voor en wijst er op, dat ieder volk in onze Oost uit geheel verschillende elementen is opgebouwd. Aan den anderen kant echter herkent men niet zelden zeer overeenkomstige typen bij volksstammen in den Archipel, die op verren afstand van elkaar leven en die, voor zoover men weet, nauwelijks of niet met elkaar in betrekking hebben gestaan.

Met het onderzoek van dit lastige probleem werd eerst in de tweede helft der vorige eeuw een aanvang gemaakt. (Bleeker, Arndt en Swaving). In latere jaren hebben vooral de groote wetenschappelijke expeditiën tot anthropologisch onderzoek aanleiding gegeven (Nieuwenhuis, Martin, Sarasin, Maass, Bijlmer, Prof. Kleiweg de Zwaan zelf e.a.).

Over Javaansche danskunst.

Philippe Stern van het Musée Guimet geeft in de Revue Musicale van Februari j.l. een interessant artikel Sur les Danses de Java, de l'Indo-Chine et de l'Inde. Hij vergelijkt daarin de door traditie overgeleverde danshoudingen van Raden Mas Jodjana(alleraardigste schetsen heeft Garnier in Parijs van hem gemaakt) met de Cambodgiaansche danseressen en de antieke reliefs uit Br.-Indië, Boro-Boedoer en Annam. Alle zijn geïnspireerd door de Hindoesche cultuur, die zich in de 7e en 8e eeuw van Indië tot China uitstrekte. Een andere trek van gemeenschap ziet schrijver in het nauw verband tusschen dans, tooneel en plastische kunst. Typisch, zegt hij, hoe het moderne Cambodgiaansche ballet aan de reliefs van Boro-Boedoer herinnert. Dat de klassieke tooneeltraditie in Java is verloren gegaan, wijt Stern aan het optreden der Wajangs.

(Vaderland).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 30. De dierlijke plagen van de Heveaboomen in Borneo (Rectificatie), door J. d. R. v. A. — Openstelling van de Zuidelijke streken der Oostkust van Sumatra. — De ontleding van het Inlandsch landbouwbedrijf. — De beteekenis der Inlandsche rubbercultuur, in verband met de poging, samenwerking te verkrijgen tusschen producenten in de Engelsche en Hollandsche koloniën. — Vereenigingswezen (ontleend aan Treub: Nederland en de Oost). — Invoer van planten, enz. uit het buitenland. — Eigen werving, door J. H. van Wely, met Naschrift, door Dr. R. Broersma. — Overzicht van de productenmarkt.

De Indische Mercuur.

No. 9. Over den economischen toestand der inheemsche bevolking van Java en Madoera, door Mr. J. van Vollenhoven. — Beschouwingen over den Inlandschen landbouw. — Het wegencongres in Ned.-Indië. — De economische toestand in de West. — Uitvoer van Java en Madoera door particulieren. — Boekbespreking. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over de zgn. groote cultures.

De West-Indische Gids.

De Maart-afl. opent met een uitvoerige beschouwing van den hr. A. T. Olivier, getiteld: De natuurlijke aanwas der bevolking van Suriname. Volgens schr. is het groote probleem, van welks oplossing de welvaart van Suriname algemeen verwacht wordt, het bevolkingsvraagstuk, dat tevens in hoofdzaak het arbeidsvraagstuk is. Aan dit laatste werd steeds de noodige aandacht geschonken, maar nooit zal het de oplossing kunnen brengen, wanneer deze gezocht wordt uitsluitend in den aanvoer van werkkrachten uit den vreemde, omdat het kostenbezwaar hierbij een hoofdrol speelt. Er bestaat een ander, in velerlei opzicht rationeeler en in elk geval meer innerlijke bevrediging gevend middel om de bevolking te doen toenemen, d.i. bevordering van den natuurlijken aanwas. In dat opzicht is men volgens schr. in Suriname altijd te kort geschoten, gelijk door hem in den breede wordt aangetoond.

De hr. F. H. Umbgrove doet ook „Een middel om Suriname uit het moeras te helpen" aan de hand; hij zoekt het in de oprichting van een particuliere maatschappij ten behoeve van de cultures aldaar welke, rekening houdend met tegenslagen, rentegevende premieleeningen zou kunnen uitgeven onder toezicht van den Staat bijv.

Jhr. L. C. van Panhuys deelt bijzonderheden mede over — en vraagt medewerking voor — het aanstaande 20e Amerikaansche-Congres, waarvan het eerste gedeelte gehouden wordt te 's-Gravenhage van 12—16 Aug. en het tweede te Göteborg in Zweden.

Mr. B. de Gaay Fortman wijdt waardeerende woorden aan de nagedachtenis van Mr. Th. J. A. Nuyens, oud-gouverneur van Curaçao. — Ten slotte boekbespreking en bibliographie.

* * *

Wat een naam is op Tanimbar, door Pr. P. Drabbe (Annalen Missiehuis Tilburg, Maart '24).

Eenige opmerkingen over ouderdomsbepalingen van het Indische tertiair, door K. Martin. — Het Borneo staalwerk in den Volksraad, door ir. M. W. Julius (vervolg). — Ir. Aquasi Boachi (ontleend aan de Ingenieur). (De Mijningenieur. Febr. '24).

Socialisme en communisme op Java, door ir. L. J. M. Feber. (St. Claverbond. Maart—April '24).

Het lepravraagstuk (vervolg), door E. H. Hermans (Bulletin van den Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië, No. 215).

De aardoliebelasting in de Staten-Generaal, door G. J. W. Putman Cramer. — Werkstakingen onder het niet-Europeesch personeel in de Javasuiker-industrie in 1920, '21 en '22. (Economisch-Statistische Berichten. 27 Febr. '24).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1924, No. 4. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Ter kuste van Atjeh. Herinneringen van een adelborst (vervolg), door Q. X. (Nederl. Zeewezen. 21 Febr. '24).

De koloniale school voor vrouwen en meisjes, door B. van Ruyven. (De Hollandsche Lelie, jongste Nr.).

Ter herdenking. Teraardebestelling van ir. J. C. R. van Sandick. — † H. J. E. Wenckebach. (De Ingenieur, 1 Maart '24).

Boekaankondiging.

Godsdienst en Socialisme is de tekst van No. 26 in de serie der door Elsevier's Algemeene Bibliotheek uitgegeven bekende werkjes.

Het voegwoord *en* tusschen de benamingen dezer allergewichtigste levensvraagstukken duidt reeds aan dat in dit boekje geen antithese is uitgewerkt. Veeleer wijst deze studie van de hand des heeren G. Horreüs de Haas dan ook in een tegengestelde richting. Moge deze enkele vingerwijzing moge worden volstaan om de kennisneming aan te bevelen van de door den schrijver behandelde onderwerpen, welke aan de diepste levensstroomingen ten grondslag liggen. De als altijd goed verzorgde uitgave bevat, vóór de slotbeschouwing met den eigenlijken titel, de hoofdstukken Christendom en Maatschappij en Socialisme en Wereldbeschouwing.

BESCHIKBAAR.

Suriname.

In „The Times of India" van 26 Januari een overzicht van het verslag van de Indische deputatie in zake de emigratie uit Britsch Indië naar Britsch Guiana. De deputatie bestond uit Dewan Bahadur P. Keshava Pillai als voorzitter, en Mr. Keatinge, I. C. S. en Mr. V. N. Tiwary als leden.

In hun verslag verklaren de voorzitter en de heer Tiwary dat het klimaat en de natuurlijke gesteldheid van Br. Guiana goede gelegenheid bieden voor Indische immigranten om vruchtbaar land te verkrijgen en onafhankelijke landbouwers te worden. Hoewel er op het oogenblik onbezet land tot een bijna onbegrensde uitgestrektheid beschikbaar is, zijn de physische omstandigheden bij den landbouw van dien aard, dat het voor nieuwkomers bijna niet mogelijk is land in bezit te nemen

en het met succes te bebouwen. Het is mogelijk groote uitgestrektheden land geschikt te maken voor de vestiging van Indische landbouwers. Hiertoe zou een organisatie in het leven geroepen moeten worden, die de nieuwkomers de hulp verleent, welke deze noodig mochten hebben om de aanvankelijke moeilijkheden te boven te komen. Het moet echter betwijfeld worden of de kolonie in de naaste toekomst de middelen zal vinden om het Hinterland te openen en voor vestiging geschikt te maken.

De gezondheidstoestand is in Britsch Guiana ver van bevredigend, zooals blijkt uit het exces van sterften boven geboorten in verscheidene jaren. Het probleem van de assaineering hangt nauw samen met de drainage en de verschaffing van zuiver drinkwater. Maar het is de vraag of de kolonie in deze tijden van finantieele moeilijkheden in staat zal zijn maatregelen te nemen om op groote schaal den gezondheidstoestand te verbeteren. Onder deze omstandigheden verdient het aanbeveling de emigratie naar Britsch Guiana niet toe te staan zoolang de sanitaire toestand niet verbeterd is.

Ook moet het gouvernement van Britsch Guiana maatregelen nemen voor een behoorlijke vertegenwoordiging van de Britsch Indiërs in de Court of Policy en de Combined Court.

Britsch Guiana is op het gebied van het onderwijs zeer achterlijk. Ook dit moet verbeterd worden. Verdere eischen zijn dat huwelijken van Hindoes of Mahomedanen volgens hun godsdienst als wettig erkend zullen worden, en dat Hindoes het recht zullen hebben hunne dooden te verbranden.

De woningtoestanden op de plantages zijn verre van bevredigend, vooral in het geval van gehuwden. De loonstandaard is zoo laag dat de gemiddelde arbeider niet leven kan van zijn loon. Voor zijn tegenwoordige behoeften bezit de kolonie een overvloedige arbeidsmacht. Zoolang deze niet is opgenomen en er niet voldaan is aan andere eischen van de aanwezige bevolking met betrekking tot de verkrijging van land moet de emigratie naar Britsch Guiana niet hervat worden.

Onze ruimte gedoogt niet het verslag op den voet te volgen. Op het volgende willen wij wijzen: ten einde de belangen van Britsch-Indische immigranten in Britsch Guiana te beschermen beveelt de deputatie met kracht aan, in Britsch Guiana een ambtenaar van het Indische Gouvernement aan te stellen, die te waken zal hebben over de belangen der immigranten en het Indische Gouvernement op de hoogte zal houden. Deze ambtenaar zou tevens kunnen waken voor de belangen van de immigranten in Nederlandsch Guiana, Trinidad en Jamaica.

In een minderheidsrapport geeft de heer G. Keatinge eenige afwijkende en voor Britsch Guiana gunstiger beschouwingen.

Wordt de emigratie geheel gestopt dan zal Britsch Guiana in ernstige arbeidsmoeilijkheden geraken en waarschijnlijk zullen vele suikerplantages stop gezet worden, hetgeen zeer ongunstig zal terugwerken op allen in de kolonie en het meest op het Indische deel van de gemeenschap.

De rapporten van de deputatie worden voorgelegd aan de wetgevende macht in Britsch Indië.

* * *

Onder het hoofd *„Bijgeloof"* schrijft „De West" van 22 Januari:

„In den nacht van Vrijdag op Zaterdag merkte de beambte van politie Stuger, die in burgerkleeren dienst deed, een groep personen op in de Gemeene Landsweg, hoek Groote Dwarsstraat. Klokslag twaalf uur zag hij, dat een man met een houwer een gat begon te graven in de straat. Hij wendde zich tot den man, met de vraag wat hij daar deed, waarop de man een brutaal antwoord gaf. Toen de ander zich echter als agent van politie bekend maakte, veranderde hij geheel van houding en gaf aanstonds zijn houwer af, die de agent in beslag nam.

Op nadere vragen verklaarde de man, dat hij daar een gat dolf voor een zieke vrouw. Deze was, sedert een bevalling negen jaar geleden, zeer lijdende en had gedroomd dat zij beterschap zou vinden, indien zij ter plaatse, staande in een gat, een bad kreeg met een aftreksel van zekere kruiden.

Daarvoor bevond zich het gezelschap ter plaatse. De zieke vrouw was aanwezig, terwijl een andere vrouw een gegalvaniseerd bekken droeg met het noodige voor het kruidenbad.

De beambte nam ook het bekken in beslag, terwijl hij aan de vrouw gelastte hem te volgen naar het naburige politiestation. Onderweg bleek de vrouw zoo zwak te zijn, dat zij bij het loopen moest worden ondersteund. Tot tweemaal toe kreeg zij echter een soort begeestering. De zwakke vrouw slingerde dan krachtig hare geleiders van zich af, viel op den grond en stootte, al stuiptrekkende, allerlei verwarde klanken uit. Na zoo'n aanval stond de vrouw weder op en vervolgde haren weg, nog zwakker dan tevoren. Dat de vrouw werkelijk ziek was, bleek ook uit haar vermagerd gelaat, dat ingeschrompeld was tot een kindergezichtje.

Het ongelukkig stel menschen werd, na verhoord te zijn, weder vrij gelaten. Termen voor een strafvervolging waren in deze niet aanwezig. Het geval is echter een sprekend bewijs, welk jammerlijk bijgeloof er nog heerscht."

* * *

In „De Surinamer" van 3 Januari lezen wij dat Pater W. Ahlbrinck — op wiens artikelen „De Karaïb en zijn Taal" wij in het Koloniaal Weekblad dikwijls de aandacht gevestigd hebben — met eenige maanden verlof hierheen komt.

„Of deze — aldus „De Surinamer" — in niets doen zullen worden genoten, mogen wij met recht betwijfelen, gezien de hoeveelheid documenten en Idianen-materiaal, dat de Pater medeneemt."

* * *

'S-GRAVENHAGE, 29 Febr. — Blijkens Kon. Besl. van 16 Februari 1924, is de Minister van Koloniën gemachtigd, om naar behoefte, personen, bestemd voor plaatsing in tot den tijdelijken of den vasten burgerlijken dienst in Suriname of (en) Curaçao behoorende ambten, waartoe de benoeming niet aan de Kroon is of wordt voorbehouden, zoo noodig na voorbereiding in Nederland of elders, ter beschikking te stellen van den betrokken Gouverneur.

Deze beschikbaarstelling mag geschieden onder toekenning, ten laste van de betrokken begrooting, of begrootingen van: a. eene tegemoetkoming voor kosten van uitrusting en van verandering van werkkring, in elk bijzonder geval niet meer bedragende dan ƒ 2000; en b. koloniale of andere inkomsten, alsmede voor door den minister van Koloniën zoo noodig te bepalen duur en tot door hem vast te stellen bedragen, vergoedingen, schadeloosstellingen of belooningen.

Curaçao.

De herziening van het Regeeringsreglement.

VII.

Groote moeilijkheid zal opleveren het vinden van een behoorlijken census, waaraan het kiesrecht wordt verbonden. Dit is dan overgelaten aan het kiesreglement, terwijl als grenzen, waarbinnen het kiesrecht, verbonden aan het betalen van inkomstenbelasting, zal moeten worden gegeven, zijn genoemd ƒ 600.— en ƒ 1000.—, terwijl ƒ 20.— en ƒ 100.— het minimum en maximum zal zijn van de gezamenlijke directe belastingen, waarbinnen het kiesrecht zal worden toegekend. Dit censuskiesrecht zal voor Curaçao iets nieuws zijn. Het kiesrecht, dat voor de landraadsverkiezingen op de eilanden buiten Curaçao thans bestaat, is toegekend aan de eigenaars van vaste goederen en schepen ter waarde van ten minste ƒ 500 (op Saba en St. Eustatius ƒ 300); overigens is het een soort capaciteitenkiesrecht, toegekend aan: *a.* ambtenaren en eervol ontslagen ambtenaren; *b.* eervol ontslagen militairen van zee- en landmacht, ten minste den rang van onderofficier bekleed hebbende; *c.* onderofficieren en eervol ontslagen onderofficieren der schutterij; *d.* hen, die een wetenschappelijken graad of titel bezitten. Wel mag aangenomen worden, dat het nieuwe kiesreglement althans eene andere formuleering zal kiezen en met name de laatste categorie wat nauwkeuriger omschrijven, maar overigens is weinig van de regeling dezer materie te zeggen. O.i. kan hier allicht een ruimer standpunt worden ingenomen dan ten opzichte van het censuskiesrecht, als de vreemdelingen blijven uitgesloten. Met vreemde wetenschappelijke graden en titels zal men voorzichtig moeten zijn.

De leeftijd, waarop kiesrecht zal zijn toe te kennen, is op 25 jaar gesteld. De eenigen tijd geleden door Mr. Schagen van Leeuwen voorgestelde leeftijd van 21 jaren komt ons ook wel wat laag voor.

Behalve de reeds genoemde mogelijkheid van verkiesbaarheid van vrouwen wil de commissie de eischen voor het actieve en het passieve kiesrecht gelijk stellen. Daartegen hebben wij wel eenige bedenking. Voor 't actieve kiesrecht staan census- en capaciteitseischen alternatief naast elkaar. Zou er niet iets voor te zeggen zijn, die eischen voor de verkiesbaarheid te laten cumuleeren? Wil men slechts één van beiden, dan komt de censuseisch eerder in aanmerking om niet gesteld te worden. Men mag toch verlangen, dat de afgevaardig-

den naar de Staten van Curaçao aan minimumeischen van verstandelijke ontwikkeling voldoen.

De Commissie wijdt geen bijzondere opmerkingen aan de gevolgen van hare regeling, dat alle eilanden meekiezen en ingezetenen van alle eilanden kunnen worden afgevaardigd. Toch is vooral dit laatste iets, dat in de praktijk nog wel eens op moeilijkheden zou kunnen stuiten, wanneer het zoover komen mocht.

Zeer juichen wij toe de nieuwe bepaling, dat door eene afwezigheid uit Curaçao van langer duur dan acht maanden het lidmaatschap automatisch vervalt. Dan worden tenminste voorkomen gevallen, als eenige jaren geleden zich voordeden, dat bijna de halve Koloniale Raad weg is.

Art. 73 van het tegenwoordige Rr. sluit het geven van schadeloosstelling aan de leden uit. Met genoegen hebben wij gezien, dat de Commissie dit wil handhaven. Van eene behoefte om dit te veranderen is, naar onze meening, niet gebleken. De vergaderingen worden in den regel des avonds gehouden en waarom zou dit niet zoo kunnen blijven? Er zijn geen aanwijzingen, dat de werkzaamheden van het college belangrijk zullen toenemen. En het ontzaggelijke voordeel, dat tegenover iedere schadeloosstelling staat, is, dat van de „hoogheid" van het statenlidmaatschap. Misschien ware voor leden op andere eilanden, behalve vergoeding van reiskosten, eene geringe vacatie vast te stellen.

De havenverbetering.

Het Amerikaansche toeristenstoomschip *Reliance* ex s.s. *Limburgia*, metende 20.000 Reg.ton, 616 voet lang en 72 voet breed, heeft een bezoek aan Curaçao gebracht op 21 Januari l.l.

La Union van 25 Januari schrijft daarover:

Hadden wij gedacht Maandagmorgen de *Reliance* onze haven te zien binnenstoomen; hadden zich velen hiervoor een gang naar Punda getroost; hadden wij gedacht nu eens het gevolg te zien van het uitdiepen van onzen havenmond, bitter zijn wij teleurgesteld. Het prachtige schip stoomde onze haven voorbij; deze in ons oog zoo mooie haven liet men links liggen en werd het schip gemeerd in de Caracasbaai, ver van de stad. De vraag rijst nu als van zelf: waarom? Is onze havenmond niet geschikt om zulke schepen door te laten? Waarom dan al die verbeteringen, die eenige honderdduizenden gekost hebben?

Is dit geld dan te water gegooid? Is onze haven wèl geschikt om zulke schepen te ontvangen, maar is ons loodspersoneel hier niet mede bekend, wat doen we er dan mee? Als het loodsen van schepen nu eenmaal niets anders beteekent als het in- en uitvaren der haven en als hier nooit eens proeven van bekwaamheid voor moeten worden afgelegd, dan kan een ieder wel zijn loods zijn en behoeven wij er geen duur loodswezen op na te houden.

Ja, hooren wij al weer mompelen, „te veel stroom voor de haven, het is gevaarlijk." Is ons altijd niet voorgehouden, dat Curaçao nu de grootste schepen ontvangen kan? Aan de haven ligt het dus niet, dat staat vast. Men kan den stroom als oorzaak opgeven. Maar kan een deskundige loods met een schip, dat voorzien is van 3 schroeven, waarvan twee hem ten dienste staan, niet zóó manoeuvreeren, dat elk gevaar is buitengesloten, dat het schip door den stroom te veel uit zijn roer loopt?

Waar dan vragen wij: waarom is dit schip dan, toen het nog s.s. „Limburgia" was, zoo vaak IJmuiden binnengevaren, waar de ingang kleiner is als de ingang van Curaçao en waarvan ons door deskundige zijde wordt medegedeeld, dat de stroom en wind zeker zoo fel zijn als hier te Curaçao. De naam van Curaçao als zeehaven heeft door dit geval groote schade geleden. De schade aan den handel toegebracht laat zich niet schatten en het zou ons niets verwonderen als de andere toeristenschepen, die onze haven van plan waren aan te loopen, haar nu links lieten liggen. Daarom is in dezen opheldering dringend noodzakelijk. Het is een landsbelang.

Uit den Verren Vreemde.

Full speed voor Britsch Indië.

Kalmte en een beetje geduld, schreef Mac Donald in zijn boodschap aan Britsch Indië, wij willen 't beste voor Indië, verknoei 't nu niet door overhaasting.

Kalmte en een beetje geduld, zei Lord Reading, bij de opening op 31 Januari van de Wetgevende Vergadering te Delhi, Engeland wil 't beste voor Indië, verknoei 't nu niet door overhaasting, want Engeland wil zich niet in een avontuur laten drijven.

Maar evenmin als Gandhi en Das zich door aanmaningen van Britsche autoriteiten van hun actie hadde[n] laten afbrengen, evenmin stoorden de nieuwe lede[n] van de nieuw samengestelde volksvertegenwoordigin[g] zich aan de uitnoodigingen van den Britschen premie[r] en van den onderkoning.

Bij een vorige verkiezing hadden de Swarajisten ge meend hun non-cooperation-theorie het beste te diene[n] door de kiezers aan te sporen tot onthouding van stem men. Maar zij waren daarna tot het inzicht gekome[n] dat er meer te bereiken zou zijn door voorstanders [in] de Legislativ Assembly te brengen. De poging hiert[oe] heeft hun dadelijk een groot succes gebracht; 48 v[an] hun candidaten kwamen er. Deze wisten nog 22 Ind[e]pendents te winnen voor het full speed aansture[n] op Indisch selfgovernment.

Tegen dit drijven van deze combinatie waren de ver maningen gericht. Maar de 70 leden maakten door he[t] opgestelde eischen aan de regeering bekend, waarin z[ij] een duidelijke toezegging vragen van een zonder ver wijl te zetten stap om aan Britsch-Indië zelfbestuur t[e] bezorgen. Wordt deze niet duidelijk en spoedig genoe[g] gegeven dan gaan zij weer hun middel van geweldeloo[s] verzet toepassen, ook in de Assembly zelf, door er ob structie te voeren. Tegelijkertijd wijzen de in den land[e] bereikte resultaten tot het doen samengaan van Hin does en Mohamedanen op een groote kans van verbroe dering.

Ook buiten de Assembly beijverden de aanhangers va[n] Gandhi zich om gebruik te maken van het bij de ver kiezingen behaalde succes. Op verschillende wijzen wer[d] aangedrongen op het vrij laten van den leider, di[e] sedert Maart 1922 in de gevangenis, voor ziekte in ee[n] hospitaal te Poona werd verpleegd. Den 4en Februa[ri] zou deze aangelegenheid zelfs in de Leg. Ass. aan d[e] orde komen, doch op dienzelfden dag maakte de rege[e]ring te Bombay bekend, dat zij Gandhi uit de gevange[n]schap ontslagen had, de resteerende 4 jaar waren he[m] geschonken. Hij had pas een operatie doorstaan, de ge neesheeren hadden verklaard, dat een verblijf aan ze[e] van eenigen duur voor het herstel van zijn gezondhei[d] noodig was; dit advies gold als de reden van den ge troffen maatregel. Zooals te begrijpen is, zijn vele van oordeel, dat de op touw gezette agitatie niet zonde[r] invloed is geweest op de genomen beslissing en dat e[r] een nieuwe aanmoediging in gelegen kan zijn tot vo[l]harden.

't Was ook koren op den molen der Swarajisten, d[at] in Zuid Afrika juist een wetsontwerp aan de orde kwa[m] dat de positie der Britsche immigranten daar nog ver slechteren zal. Zooals wij reeds eerder meedeelden, lok[t] dit een verweer-maatregel uit. De Leg. Ass. besloot t[ot] het belasten van den invoer van steenkolen uit Z. A afkomstig; dit besluit werd doorgedreven tegen het ad vies der Br. Ind. regeering in, door de oppositie-com binatie.

De opvolgende berichten uit Delhi wijzen op voort gezette agitatie met voortgezet succes. Onder luide toe juichingen van de Swajaristen heeft de Leg. Ass. m[et] 76 tegen 48 stemmen een motie aangenomen, voorgeste[ld] door het gematigd lid Rangachariar, waarin de onder koning uitgenoodigd wordt een herziening van de „Go vernment of India Act" te verkrijgen om aan Britsc[h] Indië een volledig verantwoordelijke zelfregeering [te] krijgen, met uitzondering alleen voor wat de defens[ie] en de buitenlandsche politiek betreft. Tot het opste[l]len van een ontwerp-constitutie wordt 't bijeenroepe[n] van een „round-table" conferentie gevraagd, die o[ok] rechten van belangrijke minderheden heeft vast te ste[l]len, terwijl de zittende Wetgevende vergadering b[e]hoort te worden ontbonden, en zoowel een nieuw[e] Wetgevende vergadering als de Rijksregeering (in Lon den) de ontwerpen dadelijk in behandeling zulle[n] nemen.

Een commissie is aangewezen om het plan bij de Rijks regeering te gaan bepleiten. Daarvan maakt o.a. d[e] grijze voorvechtster voor home rule voor Br. Indië, mrs Annie Besant, deel uit.

Tevens is de non-cooperation-beweging overgebrach[t] naar Kenya (Br. O. Afr.), waar de Britsch Indiërs ove[r] verregaande achterstelling bij de Britsche koloniste[n] klagen. Zij zijn begonnen met een weigering om de be lasting te betalen, die op 't kiesrecht invloed heeft. [De] autoriteiten hebben tallooze weigeraars gedagvaard [en] Desai, de leider dezer beweging, is te Mombassa acht[er] slot gezet, hem is drie weken tijd gegeven om da[n] een schriftelijke verdediging op te stellen. Dat is 't be gin van 't maken van nieuwe martelaren, juist op he[t] oogenblik dat de regeering in Br. Indië zelf de mart[e]laren daar uit hun gevangenschap bevrijd heeft.

De regeering in het moederland heeft niet op d[e] komst van de Br. Ind. commissie gewacht om haa[r] standpunt aan te geven. Den 26en Febr werd in Lage[r]

en Hoogerhuis een verklaring afgelegd, die vrijwel een echo was van de vroeger gegeven aanmaningen, al ging de strekking ietwat verder. Kalmte en een beetje geduld, Groot Brittannië staat sympathiek tegenover den wensch naar verantwoordelijk zelfbestuur, maar Indië wordt als geheel nog niet rijp geacht voor de inwilliging van deze mate van zelfstandigheid. Wie harder wil loopen, zal de goede zaak schaden.

Deze regeeringsverklaring heeft bij de Indische nationalisten groote teleurstelling gebracht; zij hadden veel ten goede verwacht van het Mac Donald-bewind. De organen der Labour-partij hadden immers tot nu toe de eischen der Swarajisten gebillijkt en gesteund.

In de Indisch nationalistische pers wordt lord Olivier, die de verklaring heeft opgesteld, verweten, dat hij de bedoeling heeft niet verder te gaan dan de in 1917 in de wet aangegeven hervormingen, en dat hij hoopt een wig te kunnen drijven tusschen de vooruitstrevende en de gematigde nationalisten, om zoodoende tegen den wensch van Britsch Indië in te gaan.

Men kan een streven in dezelfde richting zien in de aangekondigde vermindering van den belastingdruk. De minister van financiën Sir Basil Blackett, heeft bij de Leg. Ass. de begrooting ingediend, die een verlaging bevat van de sterk aangevochten zoutbelasting en ondersteunning aan de gewestelijke kassen, en die, in weerwil hiervan, toch nog met een batig saldo van 38.6 millioen ropijen sluit. Dit moet gematigde elementen, naar men hoopte, tot inschikkelijkheid en bedachtzaamheid brengen. Maar ook over deze belasting heeft lord Olivier, de minister voor Indië, zich onhandig uitgelaten.

De oppositie-combinatie had eerst den 10en Maart aangegeven als aanvangsdatum van haar obstructie in de Leg. Ass., indien vóórdien geen voldoende toezegging in den zin van de gestelde eischen zou zijn ontvangen. Maar de wetgevende vergadering van Bombay heeft nu j.l. Zaterdag haar zitting al afgebroken en verdaagd als protest tegen Olivier's uitlatingen. Hiermede is de strijd begonnen, die zeer fel belooft te worden.

Prof. Smith naar Holland.

Een bijzondere correspondentie uit Kaapstad in het Alg. Hbl. (22 Febr.) bespreekt het voorgenomen bezoek van prof. J. J. Smith, hoogleeraar aan de universiteit te Stellenbosch in Z. Afr., aan Nederland. Dit geldt min of meer een tegenbezoek voor dat door prof. dr. Casimir aan Z. Afr. gebracht.

„Prof. Smith, hoogleeraar voor het Afrikaansch en Nederlandsch is, schrijft de correspondent, „ongetwijfeld de krachtigste persoonlijkheid, ja de eenige groote leider van de huidige beweging voor het Afrikaansch als schrijf-, school- en officieele taal. Zijn macht en invloed aan zijn Universiteit en ver daarbuiten, zijn zeer groot. Het mag niet in 't oog loopen, maar niettemin is 't zoo. Velen noemen hem den Paus, omdat zijn uitspraken als dogma's klinken en omdat zijn wil en wensch wet is. Wij, geboren Nederlanders, houden niet van hem, want om 't Afrikaansch te verheffen, moest onze taal weg en Smith ging daarbij zeer hardhandig te werk. Zijn succes is echter enorm. Een gevolg is, dat voor nieuwe Nederlandsche onderwijzers hier geen kans meer is, en dat de oude, die hier zijn, er langzaam maar zeker uitgaan, behalve in de puur Engelsche streken."

Of dit bezoek aan Nederland dan wel met veel genoegen kan worden tegemoet gezien? Hetgeen 't artikel verder geeft, doet klimmenden twijfel over deze vraag ontstaan, zoodat het zelfs moeilijk valt de bedoeling er in te gaan zien, van een tegenbezoek na de gulle en geestdriftvolle ontvangst, welke prof. Casimir in Z. Afr. wist te verwerven.

Maar het slot van de correspondentie laat ons dan toch bevroeden wat Nederland voor goeds van dit bezoek kan verwachten. Wij lezen toch:

„Smith is de ridder zonder vrees of blaam. Ik twijfel niet, of hij zal over Nederland voldaan zijn (hij is er nooit geweest) en Nederland over hem. En dit bezoek kan zeer veel nut stichten: met zijn enormen invloed kan onze taal gemakkelijk in eere hersteld worden in de hoogere scholen. Na zes jaren Afrikaansch in de lagere school zou niets natuurlijker zijn dan uitsluitend Nederlandsch in de hoogere. Dr. Viljoen, hoofd van ons Dept. v. Onderwijs, heeft hiervoor tevergeefs gepleit. Zeker is, dat na den Jingo-stroom der laatste jaren een kentering zal komen en professor Smith is de man, die alles in de rechte banen leiden kan."

Ingezonden.

Hulp aan Oud-Strijders in Indië.

Voor bovengenoemd doel werd door mij ontvangen een bedrag groot *f* 1714.90, waarvoor ik langs dezen weg den milden gevers hartelijk dank zeg. Deze gelden zijn afgedragen aan den heer Fabricius, die in totaal naar Indië heeft overgemaakt, aan het Comité „Indisch Bronbeek", *f* 7964.98 of in Ind. Crt. *f* 8275.59. Bovendien zijn *f* 65.— bestemd voor het „Grijze Huis", waarvoor gereedschappen zijn aangekocht.

Verder werd ik, met belangelooze medewerking van de Rott. Lloyd en de expediteurs Hoogenraad en Wesseloo, in staat gesteld 9 kisten kleeding, inhoudende 225 Indische pakken, slaapbroeken, kabaja's, schoenen, ondergoed, enz. naar Indië te verzenden, die daar in dank werden ontvangen en uitgereikt. Later mocht ik bij verschillende gevers nog 35 pakken afhalen; ik zou daar weer graag 100 van maken, die kunnen dan nog met de volgende boot mee.

Hebt U dus nog Indisch goed, dat gij voor dit doel wilt afstaan, schrijft mij dan a.u.b. even een briefkaartje, dan zal ik het gaarne komen afhalen. Van buiten de stad houd ik mij ook voor ongefrankeerde toezending aanbevolen.

E. M. HARSVELDT,
Gep. Onderoff. O.-I. L.

Den Haag, Celebesstraat 55.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amsterdam.

LEZING J. EINAAR.

Dinsdag 19 Februari j.l. hield de heer J. Einaar voor de leden van de Afdeeling Amsterdam en tal van genoodigden eene lezing over de Boschnegers in Suriname.

Het was een goede gedachte geweest van het Bestuur om, waar korten tijd geleden een Javaan ons van zijn land en zeden vertelde, nu ook eens een zoon van de West het woord te geven.

De spreker begon met zijn verwondering te uiten over de weinige kennis, die men over het algemeen hier over zijn land heeft. Werd hij en zijn landgenooten hier in Amsterdam niet steeds in het Engelsch aangesproken en men dan hoogst verwonderd was een antwoord in het Hollandsch te krijgen en dan nog wel van iemand die zwart ziet!

Aan de hand van zeer mooie gekleurde lichtbeelden vertelde hij van het ontstaan van de Boschnegers, hoe zij, uit Afrika ingevoerd en niet gewend aan arbeid voor vreemde meesters en door mishandeling naar de bosschen vluchtten en van daaruit de plantages aanvielen en verwoestten.

Tochten tegen deze wegloopers (Marrons) liepen op niets uit. Zelfs werd de doodstraf ingevoerd om het wegloopen te verhinderen. Niets hielp echter, totdat in 1761 door Gouverneur Mauricius een overeenkomst gesloten werd met de Marrons aan de Saramacca en in 1762 met de Aukaners. In 1771 werden met behulp der Aukaners de Cottica Marrons bedwongen.

Het aantal boschnegers bedraagt pl.m. 9000.

Vervolgens vertelde hij van de inrichting van een boschneger-maatschappij.

Aan het hoofd staat een opperhoofd (granman). Deze granman wordt bijgestaan door kapiteins, die aan het hoofd staan van verschillende dorpen. Met den granman vormen deze kapiteins het gouvernement (lanti). In ieder dorp is ook nog een onder-kapitein (blakadjaktie).

Het opperhoofd der Aukaners wordt nog bijgestaan door een hoofdkapitein en een fiscarie (raadsman).

Een bepaald dorp wordt aangewezen voor het houden van vergaderingen (kroetoe's).

Wie een ander slaat moet als straf aan den granman twee pullen rum betalen; ook wordt men bij zware overtredingen veroordeeld om met zijn gezin eenige jaren slavenarbeid te verrichten en worden de lijfstraffen nog veelvuldig toegepast.

Toen kwamen de zeden en gewoonten aan de beurt, wij zagen kinderen bezig met houtsnijkunst en de vrouwen aan veldarbeid. De mannen daarentegen op de jacht, visscherij en aan het houthakken.

En onder groote hilariteit vertelde de spreker, dat daar de mannen de sieraden dragen en alles in het werk stellen om de vrouw te bekoren.

Bij den maaltijd eten de mannen het eerst, daarna de vrouwen en de kinderen, die, evenals de kinderen

---

op Java, door de moeder volgepropt worden en hierdoor hang- of papbuikjes krijgen.

De dans neemt een groote plaats in. Een boschneger danst uit liefhebberij een „soesa", uit godsdienstig oogpunt een „winti" of bezweringsdans. Bij deze laatste dans besmeert hij zich met „pimba dotti" of witte klei, om zich voor de geesten onzichtbaar te maken.

En als slot vertelde de spreker, zelf zoon van een neger-zendeling, over de zending onder de boschnegers, hoe het Christendorp Ganzei met zijn ruim 600 inwoners een zendeling-componist, evangelisten en onderwijzers heeft voortgebracht.

De voorzitter van de Afdeeling was dan ook zeer zeker de tolk van alle aanwezigen, toen hij na afloop den heer Einaar hartelijk dank bracht voor zijn interessante causerie en er op wees, hoe door het contact tusschen den spreker en zijn toehoorders een stemming was ontstaan, die hem, den voorzitter, aan Suriname deed herinneren. P.

Afdeeling Arnhem.

In het gebouw „Irene" alhier werd in de localiteit van den Gemeentelijken Schoolbioscoop op 15 Febr. j.l. voor genoodigden vertoond de Suriname-film, welke haar ontstaan te danken had aan het initiatief van den tegenwoordigen Gouverneur van Suriname, Baron van Heemstra, die te voren gedurende een tiental jaren Burgemeester was van Arnhem.

Eene toelichting op deze zeer interessante film, door een film-opnemer van Pathe te Parijs vervaardigd in opdracht der afd. Suriname van het Alg. Ned. Verbond, werd gegeven door den heer G. J. Staal, oud-Gouverneur van Suriname.

Op 19 Februari d.a.v. werd deze film voor het publiek vertoond, voorafgegaan door een reeks schitterende natuuropnamen van Oost-Indië, waarbij, in overleg met het Bestuur van „Oost en West", voor de leden dier vereeniging plaatsen waren gereserveerd. Van deze gelegenheid werd een zoo ruim gebruik gemaakt, dat de zaal overvol was en de vertooning een paar dagen later moest worden herhaald.

Mededeelingen.

Van de Redactie-Commissie:

Aan den heer E. F. van Marle V.Jzn. te Delft.

Uw opmerking is juist; niet het dochtertje van den heer Van Haften legde den eersten steen voor het Indische Bronbeek, doch een ander meisje.

Dit blijkt ook uit een artikel in het weekblad Indië van 24 Febr. j.l., getiteld „Indisch Bronbeek", waarin we lezen: „......Hierop verzocht de resident het dochtertje van den heer van Marle, die als bestuurder der voormalige legervereeniging en in het comité voor Indisch Bronbeek zooveel voor de oud-militairen heeft gedaan, de eerste-steenlegging te verrichten."

Van de Directie van den Kon. West-Indischen Maildienst, Scheepvaarthuis te Amsterdam, ontvingen we het verzoek onderstaande mededeeling in het Kol. Weekblad op te nemen, waaraan we gaarne voldoen.

VACANTIEREIZEN NAAR SURINAME.

Wij hebben het genoegen U door dezen mede te deelen, dat wij besloten hebben dit jaar in den vacantietijd (Juli, Augustus, September) kinderen en ook volwassenen in de gelegenheid te stellen tegen zeer verminderden prijs, slechts in de eerste klasse, een vacantiereis naar Suriname te maken. Voor het gewone passagiersvervoer bedraagt de enkele reis passageprijs eerste klasse *f* 650.—; voor de vacantiekaarten echter, die voor de hieronder vermelde afvaarten geldig zijn, berekenen wij voor heen- en terugreis in totaal *f* 800.—. Voor kinderen zal op dezen prijs verder geen reductie verleend kunnen worden.

De vacantiekaarten zullen geldig zijn voor de volgende booten:

Uitreis:

s.s. „Commewyne": van Amsterdam 26 Juni, te Paramaribo 14 Juli;
s.s. „Prins Frederik Hendrik": van Amsterdam 24 Juli, te Paramaribo 11 Augustus.

Thuisreis:

s.s. „Prins der Nederlanden": van Paramaribo 13 Aug., te Amsterdam 3 September;
s.s. „Commewyne": van Paramaribo 10 September; te Amsterdam 1 October.

Indien passagiers op de thuisreis te Havre debarkeren, wordt hiervoor geen gedeelte van het passage[illegible] gerestitueerd.

Verlenging van den geldigheidsduur der vacan[illegible]kaarten is in geen geval mogelijk.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEM[illegible]

Mr. L. Tobi, Marconistraat 54 te 's-Gravenhage, als r[illegible]terlijk ambtenaar.
Mej. J. Vermaas, Westkade te Hellevoetsluis, als [illegible] pleegster 1ste klasse bij den B. G. D.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands die[illegible] in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet wor[illegible] voorzien door uitzending vanwege het Departement [illegible] Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging[illegible]

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indisc[illegible] Staatsdienst:

a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofdakte akte wiskunde l. o. vereischt);

b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager onder[illegible] (voor onderwijzeres hoofdakte vereischt);

c. verpleegster bij den burgerlijken geneeskund[illegible] dienst;

d. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten of [illegible]delijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkin[illegible] in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot [illegible] verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Minist[illegible] van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. (v[illegible] de betrekkingen genoemd onder a t/m c), tot de [illegible] afdeeling (voor de betrekking onder d) en tot den h[illegible] H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenstraat 30, 's-G[illegible]venhage, voor de onder 2° genoemde betrekking.

Mutaties van 27 Febr. tot 5 Maart 19[illegible]

Nieuwe leden.

Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor Luchtva[illegible] p.a. Edgar Fuld, Prins Hendriklaan 21 te Amst[illegible]dam. *f* 5.—.
Mr. E. Andries, Amsterdam, Heerengracht 565. *f* 5.—
W. N. Meijer, Amsterdam, Heerengracht 565. *f* 5.—.
N. W. Vertregt, Amsterdam, Admiraal de Buyter[illegible] 241. *f* 5.—.
E. Wolff, Amsterdam, Sarphatistraat 50. *f* 5.—.
W. F. H. Brandon, p.a. Brandon Mesritz & Co., Ams[illegible]dam, Amstel 344. *f* 5.—.
Mevrouw de Vogel—Domies, Raadhuisplein te Heems[illegible] (afd. Haarlem). *f* 5.—.
G. J. A. Pool, Willem de Zwijgerlaan 99, Den Haag. *f* 5[illegible]

Contributieverhooging.

Firma J. J. Harte, Lijnbaansgracht 241—242 Amsterd[illegible] van *f* 2.50 op *f* 5.—.

Afschrijven.

M. van Oorschot, Kleine Gartman Plantsoen 5. A[illegible]sterdam.

Adresveranderingen.

Mej. M. C. de Visser, van: Arnhem, Kernheimstr. 2 na[illegible] Bloemendaal. *f* 2.50. (Afd. Haarlem, contr. '24 re[illegible] voldaan).
W. Heinsius, onderwijzer 1ste klasse. van: Amsterd[illegible] van Breestraat 10 naar: Den Haag, Marconistr. 30.
W. C. Bonebakker, Amsterdam, van: Heerengracht [illegible] naar: Jan van Goyenkade 24.
W. F. Dracht, O.-I. Ambtenaar m. v. Den Haag, [illegible] Suezkade 97 naar: 2de van Blankenburgstraat 171
Mevr. Wed. C. M. Laseur—Vielars, Den Haag, [illegible] Obrechtstraat 504 naar: Danckertstr. 85.
H. van Dorsser, Kapitein Art. N.-I. L., van: Band[illegible] naar: Den Haag, p.a. Departement van Koloniën.
H. A. Hoeffelman, van: Bandoeng naar: Rantja-Bo[illegible] (bij Bandoeng).
H. Bossert, Amsterdam, van: De Lairessestraat 110 na[illegible] Johannes Verhulststraat 113.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Beetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.65** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 4. Sarikat-Islam.
„ 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).